

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА**

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА МЕТОДИКИ ТА ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

БАКАЛАВРСЬКІ ОН-ЛАЙН ЧИТАННЯ

Випуск 1

Харків 2013

Бакалаврські он-лайн читання: Ел. зб. тез доповідей студентів. Випуск 1. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 106 с.

Редакційна колегія:

докт. пед. наук, проф. Пасинок В.Г.
докт. пед. наук, проф. Костікова І.І.
канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В.
канд. пед. наук, доц. Довгополова Я.В.
канд. філол. наук, доц. Птушка А.С.
канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.
канд. пед. наук, доц. Свердлова І.О.
канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І.
канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В.
доц. Машенко С.Г.
ст. викл. Воробйова І.М.
ст. викл. Рубцов І.В.
ст. викл. Рубцова М.А.
викл. Резнік В.О.

Адреса редакційної колегії: 61022 м. Харків, майдан Свободи 4, ХНУ імені В. Н. Каразіна, факультет іноземних мов, тел. (057) 707–55–66; 707–55–04.

Електронний збірник тез доповідей присвячено дослідженням проблем семантичних та прагматичних аспектів тексту і дискурсу, лінгвокультурології, навчання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах. Матеріалом дослідження є сучасна англійська мова. Збірник призначено для студентів, які навчаються за спеціальністю “Мова і література”.

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013

ЗМІСТ

Авад Елькарим Х.Х. (Харків); канд. пед. наук, доц. Свердлова І.О. ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК (НА МАТЕРІАЛІ ВИДО- ЧАСОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА)	9
Автамонова К.О. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. РОЗРОБКА ВПРАВ ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	10
Александрова А.Н. (Харків); канд. пед. наук, доцент Рябих М.В. ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ МОТИВАЦІЇ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ...12	
Амберова О.Б. (Харків); канд. філол. наук, доц. Птушка А.С. ГЕНДЕРНИЙ КОНЦЕПТ “ЖІНКА” В АНГЛІЙСЬКІЙ МЕНТАЛЬНОСТІ.....	13
Багацька Ю.В. (Харків); канд. філол. наук, доцент Птушка А.С. ЖІНКА В РОЗВАЖАЛЬНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ.....	15
Божко В.В. (Харків); канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	17
Бормот Т.Г. (Харків); канд. філол. наук, доц. Птушка А.С. ОБРАЗ ЖІНКИ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	19
Борц О.О. (Харків); канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В. АРГУМЕНТАЦІЯ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	21
Бургарт Т.І. (Харків); канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ У ГАЛУЗІ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ.....	23

Вереїтінова А.Л. (Харків); ст. викл. Воробйова І.М. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО МОНОЛОГУ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ПРОЗІ.....	25
Власов А.С. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	26
Гринько А.М. (Харків); канд. філол. наук, доцент Птушка А.С. НЕГАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВВІЧЛИВОСТІ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ..	28
Джаноян Д.А. (Харків); ст. викл. Воробйова І.М. ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМ НЕОСОБИСТО-ПРЯМОГО МОВЛЕННЯ.....	30
Димент М.Ю. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПОШУКОВОГО ЧИТАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ...	32
Жегуліна Ю.М. (Харків); ст. викладач Воробйова І.М. ЦИТАЦІЯ У ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ (на матеріалі сучасної англійської та української преси).....	34
Завгородько Д.В. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. РОЗРОБКА МАТЕРІАЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	36
Заяць Т.О. (Харків); ст. викл. Рубцова М.А. ЗАСОБИ МНЕМОТЕХНІКИ ДЛЯ УСПІШНОГО ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	38
Кайдаш М.В. (Харків); ст. викл. Рубцова М.А. МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК.....	40

Каменюк Н.І. (Харків); канд. пед.наук, доцент Рябих М.В. ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ СТАВЛЕННЯ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	42
Коваль О.О. (Харків); ст. викладач Воробйова І.М. ПРОБЛЕМИ ПЕРСОНАЛЬНОГО МОВЛЕННЯ У ПРОЗІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ АВТОРІВ.....	44
Ковальова Г.П. (Харків); докт. пед. наук, проф. Костікова І.І. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	46
Кравченко С.В. (Харків); канд. філол. наук, доцент Птушка А.С. ПОЗИТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВВІЧЛИВОСТІ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	48
Малєєва І.О. (Харків); канд. пед. наук, доцент Рябих М.В. ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	49
Маслова О.О. (Харків); канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА “МАУ” У РОМАНІ “THREE MEN IN A BOAT”.....	51
Матвієнко І.В. (Харків); канд. пед. наук, доц. Рябих М.В. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	52
Мітяєва М.С. (Харків); канд. пед. наук, доц. Рябих М.В. ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	54

Нагієва К.І. кизи (Харків); канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПРОМОВ.....	55
Науменко К.Ю. (Харків); канд. філол. наук Гридасова О.І. СТРАТЕГІЯ ОДОМАШНЕННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	57
Новосад А.А. (Харків); канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В. МУЛЬТИМЕДІЙНІ ПІДРУЧНИКИ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	59
Озеряна С.А. (Харків); канд.пед.наук, доцент Свердлова І.О. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....	63
Павленко О.Б. (Харків); канд. філол. наук, ст. викладач Гридасова О.І. СТРАТЕГІЯ ОЧУЖЕННЯ В АНГЛО–УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	65
Павліщева Я.О. (Харків); ст. викл. Рубцов І.В. КОНОТАТИВНА СЕМАНТИКА ОДИНИЦЬ СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ В АСПЕКТІ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ.....	67
Паріяр А.Ч. (Харків); ст. викладач Воробйова І.М. СПОСОБИ ЦИТАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ.....	69
Педоренко Є.О. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	71
Писаренко О.В. (Харків); канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА MIGHT (на прикладі повісті Jerome K. Jerome “Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)”).....	72

Ролік С.М. (Харків); ст. викл. Рубцова М.А. КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ...76	76
Романченко Т.О. (Харків); ст. викл. Рубцова М.А. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ.....78	78
Саєнко П.П. (Харків); канд. пед. наук, ст. викладач Дудоладова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА “CAN” У РОМАНІ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА “THREE MEN IN A BOAT”80	80
Сохет Т.Л. (Харків); ст. викл. Рубцова М.А. ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАВИЧОК МОВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРИ МОДУЛЬНОМУ НАВЧАННІ.....82	82
Тридуб К.С. (Харків); канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....84	84
Трухіна О.В. (Харків); ст. викл. Рубцов І.В. КОНЦЕПТОСФЕРА “ТРОШІ” У СТУДЕНТСЬКОМУ СЛЕНГУ США.....85	85
Ушак Я.А. (Харків); ст. викл. Воробйова І.М. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ, ДО СКЛАДУ ЯКИХ ВХОДЯТЬ КОЛОРОНІМИ.....87	87
Фандеєва А.Є. (Харків); канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І. РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК СПОСІБ ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ.....89	89
Фролова А.В. (Харків); канд. пед. наук, доц. Рябих М.В. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ГОВОРІННЯ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....91	91

Чекалова А.А. (Харьков); канд. пед. наук, доцент Рябих М.В. ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И УМЕНИЙ АУДИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ.....	92
Черниш Н.С. (Харків); канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В. МАНІПУЛЯЦІЯ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	95
Четверікова Н.Г. (Харків); канд. пед. наук, доцент Рябих М.В. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	97
Шевцова А.С. (Харків); докт. пед. наук, проф. Костікова І.І. ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНИХ НАВИЧОК У УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ.....	99
Шептуха А.М. (Харків); викл. Резнік В.О. МЕТАФОРА В МОВІ ТА МИСЛЕННІ.....	102
Штангей А.І. (Харків); канд. пед. наук, доц. Рябих М.В. ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК ВЖИВАННЯ ФОРМ СПОСОБУ ТА ЧАСУ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	104

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК (НА МАТЕРІАЛІ ВИДО-ЧАСОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА)

Авад Елькарим Х.Х. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Сverdлова І.О.

Історія викладання іноземних мов свідчить про те, що відношення до граматики визначало специфіку того або іншого методу, принципи і прийоми навчання. Роль граматичної теорії при цьому або перебільшувалася, як це мало місце в перекладних методах, або недооцінювалася або зовсім виключалася (у прямих і непрямих методах).

ГраMATика має первинне практичне значення, оскільки з її допомогою забезпечується формування умінь усного і письмового спілкування. Вибір прийомів навчання залежить від характеру граматичного явища. Об'єктом нашого дослідження став процес формування граматичних навичок в учнів старших класів середньої школи, а предметом – зміст системи вправ, спрямованих на формування вказаних вище навичок (на матеріалі теми “Present Indefinite – Present Continuous”).

Вимоги до навчання граматиці у світлі комунікативно-функціонального підходу зводяться у загальних рисах до наступного: матеріал для навчання граматиці повинен відбивати природне використання мови в спілкуванні без штучних прикладів і надуманих ситуацій; в учбовому матеріалі слід чітко виділяти формальні, семантичні і функціональні аспекти, для того, щоб учні могли встановити зв'язок між ними у визначених контекстах. ГраMATичний матеріал доцільно пред'являти в доступному об'ємі з метою можливості його закріплення в нових контекстах. Пояснення і правила мають бути короткими, точними і простими, адекватно відбиваючими специфіку граматичного матеріалу. Для закріплення граматичних явищ слідує використовувати різні види спілкування.

До основних етапів роботи над новим граматичним явищем відносяться: ознайомлення, первинне закріплення, розвиток навичок використання граматики в усному і писемному спілкуванні. Ознайомлення включає введення

граматичного матеріалу і його пояснення. Пояснити граматичне явище означає: розкрити його формальні ознаки; пояснити його значення, тобто семантичні особливості; пояснити функцію в мовному контексті; провести первинне закріплення. Як основні способи пояснення граматики в школі використовуються індукція і дедукція. У методиці навчання іноземним мовам суть індукції полягає в тому, що граматичні явища спостерігаються в графічному тексті/ звучної мови, вивчаються в спеціально підібраних прикладах і узагальнюються в правилах. Під дедукцією розуміється рух пізнання від загального до частого. Індукція і дедукція можуть доповнювати один одного. Щоб підібрати необхідні вправи для різних компонентів системи, слід визначити типи і види вправ за певними критеріями, охарактеризувати їх та виявити їх відповідність для формування тих чи інших навичок або вмінь мовлення.

РОЗРОБКА ВПРАВ ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Автамонова К.О. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О.

Робота присвячена подальшому пошуку шляхів вдосконалення навчання читання, зокрема домашнього, в старших класах загальноосвітньої школи. Сучасна людина усе більш залучається до читання художньої, публіцистичної, спеціальної літератури, а також газет і журналів на іноземних мовах. Це вимагає відповідних навичок і умінь. Учень, що закінчує середню школу, повинен уміти читати на іноземній мові. Без опанування цього виду мовленнєвої діяльності подальше використання іноземної мови дуже обмежене.

Навчання читанню на іноземній мові повинне опиратися на психологічні закономірності опанування цього процесу мовленнєвої діяльності. В даній роботі об'єктом дослідження став процес формування навичок домашнього читання в учнів старших класів середньої школи, а предметом – зміст системи вправ, спрямованих на формування вказаних навичок. Для досягнення мети

дослідження треба було розв'язати наступні завдання: описати перцептивний аспект читання, розглянути умови розуміння тексту, дослідити особливості домашнього читання, розробити комплекс вправ.

Домашнє читання має бути читанням для задоволення учнів. На жаль, це не завжди так. Іноді книга для читання виявляється занадто важкою і учні скоро втрачають до неї інтерес. У ряді випадків матеріал за змістом не представляє інтересу для учнів. Дуже часто домашнє читання ускладнюється додатковими завданнями аналітичного порядку. Усе це перетворює читання на важке завдання, позбавляє його безпосередності і жвавості. Перелічені фактори зумовили актуальність нашого дослідження.

Згідно теоретичних положень, домашнє читання повинне служити здійсненню двох завдань: а) закріпленню набутих в ході класної роботи навичок і умінь читання, б) підготовці до виконання певного виду діяльності в класі (читання вголос, усна мова, лист на підставі прочитаного).

Нам представляється, що тижневе домашнє читання повинно займати у школяра середньої школи не менше двох часів, тим більше що учбові комплекси по усіх мовах мають книгу для домашнього читання. У зв'язку з цим особливого значення набуває організація роботи по домашньому читанню і по його матеріалах.

В ході дослідження були зроблені висновки про те, що для формування вміння читання використовують різні вправи, кожна з яких формує окремі навички. Найбільш розповсюдженими є вправи, що спрямовані на осмислення та отримання інформації, її оцінку. Широко використовуються такі вправи як реферування, рецензування, вправи спрямовані на розвиток прогнозування, встановлення вірної послідовності фактів. Загалом призначення вправ втілюється в тому, що вони повинні забезпечити засвоєння мовного матеріалу до рівня його абсолютного впізнання та оволодіння найважливішими прийомами читання.

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ МОТИВАЦІЇ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Александрова А.Н. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Рябих М.В.

Найважливішим завданням навчання іноземній мові є розвиток особистості школяра, здатної й бажаючої брати участь у міжкультурній комунікації, розвиток творчих здатностей. Для того щоб вирішити це завдання необхідно захопити дитину, зацікавити предметом.

Для розвитку пізнавальних мотивів учнів при вивченні англійської мови можуть бути використані різні методи й прийоми, у число яких входять різні види казок, нестандартні форми проведення уроків, щотижневі олімпіади з іноземної мови, незвичайні форми перед'явлення досліджуваного матеріалу, позаурочна робота із предметом.

Саме вище згадані методи й прийоми сприяють розвитку широких пізнавальних мотивів у молодшому шкільному віці, саме цей вік є сприятливим для розвитку пізнавальних мотивів.

Крім пізнавальних та соціальних мотивів психологи виділяють творчі мотиви. Наявність їх означає, що учень не тільки засвоює ті прийоми й способи спілкування, які йому пропонуються в ході навчання як зразок, але й шукає нові способи навчальних дій і форм співробітництва й взаємодії з оточуючими людьми.

Мотивація – це, насамперед, результат внутрішніх потреб людини, її інтересів й емоцій, цілей і завдань, наявність мотивів, спрямованих на активізацію його діяльності.

Визнаючи провідну роль мотивації в навчанні іноземної мови, учителеві необхідно уявити собі способи й прийоми її формування в умовах школи.

Займаючись проблемою мотивації й пошуком шляхів її формування, важливо не допускати спрощеного її розуміння.

Практично всі педагоги і методисти, які працюють з дітьми на різних етапах навчання, відводять велике місце казкам при навчанні іноземної мови.

Деякі підручники цілком базуються на використанні казок: фонетичних, граматичних чи лексичних. Казка є незамінним засобом формування позитивної мотивації у школярів на початковому етапі вивчення англійської мови. Наведені факти фізначили тему нашого дослідження: “Використання казок під час вивчення англійської мови”.

Казка представляє широкі можливості як змістовна основа навчання. На ранньому етапі навчання провідним є розвиваючий аспект, оскільки на першому році навчання формуються основи багатьох найважливіших здібностей і здійснюється їхній початковий розвиток. Казка є необхідним підґрунтям для розвитку особистості дитини.

Особливо рекомендують застосовувати казки при навчанні граматики іноземної мови. Відомо, що тренування учнів у вживанні граматичних структур, що вимагає їхнього багаторазового повторення стомлює дітей своєю одноманітністю, а затрачувані зусилля не приносять швидкого задоволення. Казки допомагають зробити нудну й одноманітну роботу більш цікавою й захоплюючою.

ГЕНДЕРНИЙ КОНЦЕПТ “ЖІНКА” В АНГЛІЙСЬКІЙ МЕНТАЛЬНОСТІ

Амберова О.Б. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Птушка А.С.

Одним з ключових концептів будь-якої культури та її ментальності виступає гендерний концепт “жінка”. Цей концепт представляє собою сукупність стереотипних уявлень про жінку, як носія соціальних якостей та властивостей, продиктованих суспільством, та сформованих на основі її ролей в ньому.

Концепт “жінка” неодноразово виступає предметом лінгвокультурного аналізу, чому сприяли такі чинники, як гендерна диференціація свідомості та

культурологічна обумовленість концептуалізації гендерних концептів. Можна сказати, що вся гендерна лінгвістика фокусується саме на багатогранності репрезентацій гендерних концептів “чоловік” та “жінка” [2].

Особливості гендерного концепту “жінка”, який містить риси характеру, зовнішність, наявність чи відсутність духовних якостей, родинний статус, домінуючі погляди на її роль у суспільстві, можна відстежити, аналізуючи літературу, прислів'я, приказки, фразеологізми, матеріали ЗМІ тощо.

Концепт “жінка”, який є важливим компонентом ментальності, розглядаємо як існуюче в культурі окремої нації узагальнене уявлення про риси характеру, зовнішності, поведінки жінки, її соціальні та статусні ролі тощо [1].

Зовнішні та естетичні ознаки концепта “жінка” в англійській ментальності демонструють той факт, що в багатьох випадках сприймання жінки має каузальний характер, тобто цілком залежить від естетичного смаку та потреб спостерігача.

Внутрішні ознаки концепта “жінка” представлені в англійській мові різноманітно й суперечливо, що лише підтверджує його багатогранність. Жінки можуть бути розумними, та непослідовними, лютими та підступними, але, перш за все, дбайливим та добрими, тому що лише жінкам природа дала можливість ставати матерями й дбати про тендітних немовлят.

Для позначення соціально-родинного статусу жінки в англійській ментальності існує багато слів, які відображають всі її можливі ролі в родині та житті чоловіків. Але все ж найголовнішим словом залишається назва ролі жінки, завдяки якій чоловічий рід продовжує своє існування. Це слово – *mother*.

Слово *lady*, як один з еквівалентів слова *woman*, несе в собі не тільки конотацію дорослої жінки, чи жінки високого соціального статусу, але й конотацію добре вихованої, витонченої особи. Учасники феміністських рухів 60 – 70-х років пропонували замінити випадки вживання слова *lady*, як позначення особи жіночої статі, чи достойної жінки, словом *woman*. Згодом слово *woman* майже повністю заступило місце слова *lady* в буденному житті [3]. Але

протистояння цих двох термінів ще не закінчилося. Незважаючи на значну перевагу слова *woman*, слово *lady* ще використовується в повсякденному житті.

Таким чином можна зробити висновок, що концепт “жінка” в англійській ментальності представлений не тільки зовнішніми, внутрішніми ознаками та назвами соціальних ролей жінки, але й полісемантичним словом *lady*, різні конотації якого призвели в середині ХХ-го сторіччя до лінгвістичних суперечок між представниками феміністських рухів та прихильників традиційних поглядів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адонина Л.В. Концепт женщина в русском сознании / Л.В. Адонина. – В.: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, 2007. – 22 с. 2. Коваль В.И. Язык и текст в аспекте гендерной лингвистики: Монография / В.И. Коваль – Г.: ГГУ им. Ф. Скорина, 2007 – 217 с. 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://en.wikipedia.org/wiki/Lady_\(word\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Lady_(word)) [Wikipedia] – Lady (word).

ЖІНКА В РОЗВАЖАЛЬНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Багацька Ю.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Птушка А.С.

Сьогодні декларується рівноправне положення жінки в суспільстві стосовно чоловіка. Жінки займають провідні позиції в економіці й політиці. Навіть у такій консервативній державі, як Великобританія, соціальна роль жінки істотно змінилася за останні піввіку, жінка змогла не тільки стати главою уряду, але й досягти на цьому пості видатних успіхів. Всі ці зміни знаходять своє відбиття в мові, яка, як відомо, є “дзеркалом культури”. В останні роки спостерігається підвищений інтерес до гендерних аспектів мови й комунікації. Поширення і розвиток ідей фемінізму призвели до появи нової галузі науки про мову – гендерної лінгвістики. Але незважаючи на інтенсивний розвиток гендерних досліджень, вивчення гендерних аспектів мови і комунікації

залишається найменш розробленою областю в загальній міждисциплінарній галузі гендерних досліджень.

Гендер розуміємо як сукупність соціальних та культурних норм, які суспільство приписує виконувати людям в залежності від їх біологічної статі. Можна сказати, що гендер використовувався для опису соціальних, культурних, психологічних аспектів “жіночого” у порівнянні з “чоловічим”.

Стан мовознавчої науки за останнє сторіччя характеризується бурхливим розвитком і зміною аспектів, що потрапляють в центр лінгвістичних досліджень. Починаючи з середини ХІХ століття мовознавці намагалися виявити закони мови за зразком природничо-наукових і логіко-математичних дисциплін. На вивчення мовного спілкування вплинули такі напрями в науці, як психологія, філософія, логіка, культурологія, етнографія, естетика, семіотика та інші. Однак дослідження окремих ознак і зведення їх в класи, системи не вказувало на те, як використовувати цю систему знань у практиці спілкування індивідуумів.

Відсутність правил використання накопичених знань про мову призвело до виникнення функціональних дисциплін, орієнтованих на людський фактор. Включення в наукову парадигму виробників мовних одиниць, різних параметрів мовних ситуацій сприяло розвитку теорії комунікації та мовної взаємодії, що зумовило виникнення нових напрямків у лінгвістиці (теорії мовних актів, теорії тексту, теорії висловлювання, теорії дискурсу), нових об’єктів дослідження, нової мовної одиниці – дискурсу.

Виходячи з поділюваного більшістю лінгвістів визначення дискурсу як мовлення, ‘зануреного’ в життя; розумово-мовленнєвої діяльності, що протікає у широкому розмаїтті соціокультурних контекстів і постає у сукупності процесу й результату, репрезентованого текстом, гумористичний дискурс розуміємо за В.І. Карасиком як “текст, занурений в ситуацію сміхового спілкування” [1, с. 363].

Аналізуючи образ жінки в розважальному англомовному дискурсі можна сказати, що найбільш визначною рисою є впертість: *The way of women: when you will they won't, and when you won't they are dying to.* – *Стелі бабі уздовж, вона міряє поперек.* Наступне місце по вживанню займають прислів'я й афоризми про

жіночу моральності, де переважають одиниці з негативною конотацією. Основними характеристиками жінки в цій категорії є егоїзм, невірність і розпуста: *Women may blush to hear what they were not ashamed to do. – Якщо боїтеся самотності, то не женитесь.* Жінки часто розглядаються з негативною сторони, але можна знайти декілька прикладів, що відбивають позитивні якості в образі жінки: *The wife is the key to the house. – Дружина – господарка будинку.*

Отже, за результатами аналізу мовного матеріалу очевидно, що в одиницях, що описують образ жінки переважає негативна конотація, що підтверджується описом її пороків і чітко негативного до неї ставлення в прислів'ях і афоризмах, заснованих на екстралінгвістичному досвіді британців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Божко В.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І.

Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все більше набуває ролі засобу міжнародного спілкування. Усе це зумовлює визначення основних стратегічних напрямів удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови.

Серед найновіших підходів навчання іноземних мов, все більшого поширення набувають підходи, які об'єднують комунікативні та пізнавальні (академічні) цілі. У процесі навчання за комунікативним методом учні набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Сучасна комунікативна методика пропонує

широке впровадження в учбовий процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу.

Серед новітніх методів, які найбільш вдало поєднують в собі комунікативні та пізнавальні задачі є інтерактивний метод. Суть інтерактивного навчання у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. Організація інтерактивного навчання передбачає розвиток діалогічного мовлення, спрямований на взаєморозуміння; моделювання життєвих ситуацій; взаємодію; вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу; використання рольових ігор; спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації [1].

У структурі методів виділяють прийоми, тому кожний метод можна представити як сукупність методичних прийомів. Прийоми інтерактивного навчання, які застосовуються на заняттях з іноземної мови, повинні бути спрямовані на опрацювання 4-х видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, говоріння і письма.

Читання автентичних текстів є невід'ємною частиною будь-якого заняття. Прийом “Переглядове читання у міні-групах” (“Group Text-Skimming”) вчить студентів отримувати необхідну інформацію з автентичного тексту, не читаючи його детально, та відтворювати його основний зміст. Розвивати навички монологічного і діалогічного мовлення можна за допомогою використання прийому “Аудіювання в парах”. Для одночасного включення всіх учасників спілкування в активну роботу з різними партнерами можна використати прийом „Карусель” (“Merry-go-round”). Цей прийом застосовують для досягнення різноманітних цілей, для практики в діалогічному та монологічному мовленні, а також для опрацювання граматичних структур, що є дуже важливим. Не менш важливим являється правопис. Традиційно для перевірки правопису студентів викладач використовує диктант. Інтерактивні технології пропонують інший, ігровий, варіант диктанту, використовуючи прийом “Диктант у русі”. Він передбачає не лише індивідуальне занотовування слів, але й читання і диктовку

речень один одному, встановлення порядку абзаців у тексті і подальшу перевірку правопису в міні-групах, все це у формі гри [2].

Важливу роль у викладанні відіграють, також, і новітні засоби навчання. Такі засоби, як комп'ютер, відео та аудіо записи, використання телебачення, Інтернету дозволяє заповнити відсутність іншомовного середовища на всіх етапах навчання іноземної мови, підвищує мотивацію учнів до навчання іноземної мови, повніше реалізує важливий дидактичний принцип наочності, здійснює навчання з урахуванням індивідуальних типологічних можливостей кожного учня.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Квасова О. Г. Музичні та рухливі ігри для вивчення англійської мови на початковому етапі // Іноземні мови – 2000 – № 4. – С. 15-17. 2. Кравченко М. В. Ефективні прийоми навчання / М. В. Кравченко // Англійська мова та література. – К., 2005 – № 1-3. – С. 5-17.

ОБРАЗ ЖІНКИ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Бормот Т.Г. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Птушка А.С.

Поняття дискурсу є одним із основних понять сучасної прагматичної лінгвістики та лінгвістики тексту. Сучасні уявлення про дискурс віддзеркалюють увесь лінгвістичної науки. У першій половині ХХ століття мовознавство протягом досить тривалого періоду було зосереджене на вивченні однієї з двох діалектично зв'язаних сторін мови – мовній системі, але, починаючи з другої половини 60-х років, центр уваги лінгвістів переноситься на іншу сторону цієї діалектичної єдності – мовленнєву діяльність та її продукт – дискурс. Дискурс розуміємо як подію, що обумовлюється взаємозв'язком між мовцем та слухачем і передбачається мовленнєвою поведінкою останніх.

Публіцистичний дискурс розглядаємо як своєрідний барометр стану мови, що відображає й фіксує всі зміни, які відбуваються в ній. Тексти публіцистичного дискурсу як частина масової комунікації, з одного боку, відображають стереотипи масової свідомості, а з іншого – формують їх, нав'язуючи індивіду певні смаки, життєві пріоритети, моделі поведінки, у тому числі мовленнєвої. Так, наголошується, що лексичні засоби, які використовує публіцист при породженні, а читач при інтерпретації дискурсу, відбивають світогляд людини, а отже “стереотипи національних характерів”, внутрішній світ, знання та уявлення, які складають мовну картину світу.

Однією з центральних проблем, що підлягають у цей час всебічному вивченню, є аналіз впливу гендерних відносин на сучасну журналістську практику, відбиття в ній нових реалій інформаційного суспільства. Залучення жінок-читачок розглядалася як важлива умова успішного газетного бізнесу, і для реалізації цієї мети на роботу в газети стали запрошуватися також жінки, які, на думку редакторів, могли не тільки правильно визначити коло інтересів потенційних читачок, але й зробити повідомлювану інформацію більш емоційною й індивідуально-орієнтованою [1]. Поступово “фемінізація” преси змінилася “сексуалізацією”, на хвилі успіху феміністського руху за жінками було визнане право бути вільними в прояві сексуальності. Репрезентації нормативного зразка жіночності еkleктичні і суперечливі. можна виділити наступні образи жінок. трансльовані “дружина й мати”, – саме образ жінки найбільше біологічно детермінований, те, “жінка-мати”, в першу чергу мати здобуває аксіоматичний характер; “щаслива жінка” – цей нормативний гендерний зразок представлений, головним чином, у сфері любовних відносин; “ділова жінка, жінка-професіонал” – тиражування цього образу відбувається “опосередковано”, через біографічні матеріали й інтерв’ю з відомими чоловіками, суб’єктами референції та ін.

Необхідно також відзначити, що різні типажі жінок, представлені в журнальній медіа продукції, належать до так званого вищого середнього класу. Ці жінки мають досить високий соціальний і економічний статус, оскільки стиль

споживання, тиражований такими журналами розрахований на рівень доходів вищих і вищого середнього класів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Lakoff G. Women, fire and dangerous things: What categories reveal about the mind / G. Lakoff. – Chicago : Un-ty of Chicago Press, 1987. – 614 p.

АРГУМЕНТАЦІЯ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Борц О.О. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Дудолодова О.В.

Аргументація визначається як соціальна, інтелектуальна, вербальна діяльність, яка виправдовує або спростовує точку зору, що представлена системою тверджень, спрямованих на досягнення схвалення серед визначеної аудиторії [1]. В ході аргументації особа, що розмовляє, намагається якомога ясніше представити власну точку зору, ігноруючи у деяких випадках можливі наслідки своїх доказів та реакцію адресата. Крім цього аргументація визначається як “техніка мови, спрямована на переконання співрозмовника, аудиторії” [7], “спосіб розмірковування, який є мисленнєвим процесом” [4], “наведення одних доказів для підкріплення або обґрунтування інших” [6].

Сучасні концепції аргументації як засобу впливу на свідомість зводяться до наступних: 1) аргументація реалізується в дискурсі, що розуміється як мисленнево-комунікативна діяльність, сукупність процесу й результату що включає як позалінгвальний, так і лінгвальний аспект. Формою фіксації аргументації є текст – результативна частина дискурсу [2, с. 37]; 2) у процесі аргументації беруть участь адресант і адресат [2, с. 37]; 3) аргументацію пов’язують зі зміною пропозиційних настанов знань, думок та поглядів адресата; 4) аргументація у дискурсі протікає згідно з правилами (максимами аргументації) [3, с. 183]; 5) аргументація здійснюється на основі аргументативних схем [3, с. 183]; 6) аргументація у дискурсі створюється

за допомогою мовленнєвих актів, спрямованих на виправдання чи спростування певної концепції [3, с. 184]; 7) найголовнішою прагматичною складовою аргументації є інтенція адресанта [5, с. 47].

Публіцистичний текст як вербалізований продукт мисленнєво-комунікативної діяльності адресанта й адресата дискурсу, відображаючи предметну та комунікативну ситуацію, передбачає спланований вплив на аудиторію, тому одним із першочергових завдань лінгвістики є його різноаспектне вивчення. У цьому науковому контексті англomовні (британські та американські) публіцистичні тексти представляють особливий дослідницький інтерес.

Аргументація в сучасному публіцистичному дискурсі спрямована на досягнення успішного перлокутивного ефекту. У разі прийняття концепції адресанта, адресат погоджується з її справедливістю, а положення, яке висувається адресантом, не обов'язково розглядається як істинне або неістинне. Як вже зазначалося вище, мета сучасної публіцистичної аргументації полягає не в тому, щоб вивести істинний висновок з істинних аргументів, а в тому, щоб переконати адресанта в прийнятності певної позиції (тези) за допомогою наведених аргументів.

Аргументація в англomовному публіцистичному дискурсі є ефективним засобом актуалізації прагматичних настанов на переконання, оскільки сутність мовленнєвого впливу в цьому виді дискурсу зводиться до організації мотивації адресата до здійснення ним відповідних дій, формуючи переконання про їх корисність. Базу реалізації аргументації становлять потреби кожної окремої людини.

Прагматичні настанови текстів цього типу задають формальні моделі втілення авторського задуму та відображаються в характеристиці текстових категорій, реалізація яких свідчить про їх аргументативну природу. Основними текстовими категоріями, що підтверджують аргументативну природу текстів цього типу, є категорії інформативності, адресантності, проспекції / ретроспекції та тональності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеев А.П. Аргументация. Познание. Общение / А.П. Алексеев. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 150 с.
2. Баранов А.Н. Лингвистическая теория аргументации (когнитивный подход): автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.01 / Анатолий Николаевич Баранов. – М., 1990. – 48 с.
3. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации (на материале современного английского языка): дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04 / Алла Дмитриевна Белова. – К., 1998. – 443 с.
4. Брутян Г.А. Очерк теории аргументации / Г.А. Брутян. – Ереван: Изд-во АН Армении, 1992. – 299 с.
5. Демьянков В.З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста / В.З. Демьянков // Всесоюзн. Центр переводов. Тетради новых терминов, 39. Вып. 2. Методы анализа текста – М., 1982. – С. 44-51.
6. Ключев Е.В. Риторика (Инвенция. Диспозиция. Элокуция) / Е.В. Ключев. – М.: Приор, 1999. – 272 с.
7. Рождественский Ю.В. Теория риторики. 2-е изд., испр. / Ю.В. Рождественский. – М.: Добросвет, 1999. – 488 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ У ГАЛУЗІ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ

Бургарт Т.І. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Дудолодова О.В.

Проблема взаємодії мовленнєвих та суспільних явищ привертає увагу лінгвістів протягом тривалого часу. Одним з найцікавіших її аспектів є мовне відображення расових, гендерних, вікових та інших розбіжностей між людьми, що спричиняє появу великої кількості новітніх мовних одиниць.

Актуальність даної проблеми визначається необхідністю перегляду результатів суспільної течії політичної коректності в західному суспільстві. Актуальність цього дослідження полягає в тому, що теорія політкоректності, поширена на території Західної Європи та США, запропонувала нейтральні відповідники до образливих мовних одиниць та висловів, при цьому у сучасному

спілкуванні регулярно вживаються некоректні варіанти номінації певних груп людей. Це вимагає детального вивчення умов уживання або уникання політкоректних номінацій у сучасному публіцистичному дискурсі, що досі не було предметом системного аналізу.

У даний час дослідження неконфліктної взаємодії відіграють значну роль у різних напрямках гуманітарних наук. Антропоцентрична парадигма сучасної науки ставить у центр досліджень людину, що обумовлює вивчення різноманітних аспектів її життя у багатьох наукових працях.

Мова як дзеркало суспільного життя відображає процеси, що відбуваються у політичній, соціальній та культурній галузях. Зміни у житті суспільства неодмінно відбиваються у мові, обумовлюють її зміни – актуальним є поняття чемності та толерантності, ідея неконфліктного спілкування, оскільки в англomовному суспільстві широко поширеною є концепція політичної коректності, у відповідності до якої жодним чином не можна ображати представників будь-яких соціальних груп.

З огляду на значущість цієї проблематики, можна сказати, що поняття політичної коректності дає можливість по-іншому глянути на добре відомі факти чи здобутки, інтерпретувати їх з урахуванням диференціації при позначенні різних груп людей. Особливе значення політкоректність має для перекладачів, які репрезентують увесь соціум і можуть викликати міжнародний скандал, образивши представників певної групи невірним словом.

Слід уникати висловів, що ображають або принижують будь-яких осіб чи віддзеркалюють стереотипи, притаманні особам різних статей, особам, які у чомусь відрізняються від усіх інших членів суспільства. Зараз існує безліч запропонованих лінгвістами нейтральних альтернатив для позначення осіб, які відрізняються за статтю, расою, зростом, розумовими та фізичними здібностями. Ігнорування таких мовних практик може розцінюватися як навмисне порушення етичних норм.

Отже, у відповідності зі своїм комунікативним наміром, перекладач обирає для передачі інформації такі мовні одиниці, які володіють необхідним

предметно-логічним та конотативним значенням, зокрема політкоректні інновації.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО МОНОЛОГУ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ПРОЗІ

Вереїгінова А.Л. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Воробйова І.М.

Внутрішнє мовлення як особлива форма мовного спілкування індивідуума і як фрагмента художнього тексту є об'єктом теми дослідження. Головним фактором, що обумовлює актуальність даного дослідження, є відсутність лінгвістичних праць, що пропонують більш або менш систематизований опис внутрішньої мови, її структурної організації, семантичного наповнення та стилістичного функціонування.

Як видно, стаючи основним засобом авторського викладу і визначальною рисою індивідуально-авторського стилю внутрішній монолог являє собою характерне явище мови сучасної художньої літератури, самостійний спосіб передачі мовлення і думки, що вміщує у собі персонажну і авторську перспективи у різній кількісно-якісній репрезентації, що знаходить відбиток у лексичному наповненні, граматичній структурі й інтонаційному оформленні. Вживання різних видів внутрішнього монологу в оповіданні „Лялька-рукавиця” [3] сприяє, як показав аналіз, конкретизації образу, створенню враження індивідуальності прояву відчуттів або протікання розумового процесу в героя, своєрідності всієї духовної суті героя, підкреслюючи, головним чином, його основні риси, відчуття, особливості поведінки, образ думок персонажа тощо.

Внутрішня мова в проаналізованих творах К. Менсфілд [1, 2] та Дж. К. Оутс по-різному бере участь у формуванні монологічного фрагмента тексту.

Структура внутрішнього монологу (далі – ВМ) залежить від конкретної психологічної ситуації, характеру дійової особи, теми і змісту роздуму чи

спогаду. Для цієї форми ВМ характерні експресивність, спрощення синтаксису, скороченість фраз, висловлення думки у скороченій формі, значно менша кількість слів, ніж у зовнішньому мовленні. Однак приводом до роздумів героя завжди слугує подія зовнішнього життя.

Відштовхуючись від неї, герой асоціативно звертається до якого-небудь моменту в минулому, подібного до цієї події або її частини. Далі ВМ розвивається за асоціативними законами, залучаючи до монологу все нові тематичні вузли. Зв'язок між ними здійснюється за допомогою повторів-скріплень, слів-замінників, синонімічних повторів, фонетичної схожості слів.

Внутрішній монолог ніби зупиняє рух сюжету: герой роздумує, і дія завмирає, щоб повернутися до активної фази там, де була перервана введенням внутрішнього монологу. Впливаючи на хід сюжету, пояснюючи його, але не беручи у ньому безпосередньої участі, внутрішні монологи забезпечують причиново-наслідковий зв'язок зовнішніх подій, створюють характер героя, надають цілісності художній структурі твору.

ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Власов А.С. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Свердлова І.О.

В основі сучасних інтенсивних методів лежать наукові ідеї основоположника суггестопедчного методу навчання Г. Лозанова, що передбачають в процесі занять активізацію психічних резервів особи. Г. Лозанов вважав, що резерви пізнання у людини величезні, вони приховані в несвідомій сфері його психіки. У сугестії (тобто нав'юванні) Г. Лозанов бачив шляхи підвищення запам'ятовування матеріалу і прискорення формування мовних навичок і умінь. При цьому, вважав Г. Лозанов, відбувається і загальна активізація інтелектуальних і творчих резервів особи.

Проте навчання мові, яке завжди має бути інтенсивним і навряд чи буває екстенсивним, може проводитися не лише на основі психологічної концепції Г. Лозанова. Тому можна говорити про інтенсивні методи навчання, в основі яких лежать інші наукові підстави порівняно з ідеями Г. Лозанова (теорія діяльності, соціолінгвістика, комп'ютерна лінгводидактика та ін.).

З усього різноманіття існуючих на сьогодні методів навчання об'єктом уваги є методи, які належать до інтенсивних, тобто забезпечують оволодіння мовою в стислі терміни, орієнтовані переважно на навчання спілкуванню, припускають використання психічних резервів учня і різних способів активізації учбовою діяльності.

Методи навчання трактуються в роботі у вигляді різних напрямів в навчанні, таких, що мають свої лінгводидактичні і психологічні особливості.

Розгляду інтенсивних методів навчання присвячена дана робота. Аналіз існуючих матеріалів свідчить про те, що фактично не існує робіт, в яких надавався б критичний порівняльний аналіз інтенсивних методів, які використовуються викладачами. Перелічені вище фактори складають актуальність даного дослідження. Об'єктом дослідження стали особливості умов формування навичок та вмінь в рамках інтенсивних методик навчання. Предмет дослідження – зміст інтенсивних методик навчання. Для досягнення поставленої мети необхідно було розв'язати такі задачі: розглянути існуючі методи навчання, надати характеристику методів навчання, проаналізувати інтенсивні методики навчання.

Огляд сучасних інтенсивних методів і технологій навчання іноземним мовам дозволяє дійти висновку, що намітилися два основні шляхи інтенсифікації процесу навчання: один – за рахунок максимального використання технічних засобів (в першу чергу аудіо- і відеозаписів і програм для комп'ютерів), інший – за рахунок активізації резервів особи кожного учня (метод активізації, суггестопедія, гіпнопедія та ін.). Можна стверджувати, що розвиток інтенсивних методів, що передбачають органічне включення в систему навчання технічних

засобів, стане найбільш перспективним напрямом вдосконалення методики на найближчі роки в напрямку інтенсифікації учбового процесу.

Серед проблем інтенсивного навчання можна назвати наступні. Перша група проблем пов'язана з розробкою змісту інтенсивного навчання на основі сучасних досліджень в області лінгвістики, педагогіки, психології. Висуваючи як ісходне положення інтенсивного навчання орієнтацію на навчання спілкуванню через спілкування, відмітимо недостатню розробленість таких питань, як розмежування самих сфер спілкування, базової лексики і мовних зразків для кожної сфери, а також прийомів їх вступу і закріплення. Друга група проблеми пов'язана із впровадженням технічних засобів навчання і аудіовізуальних посібників в систему інтенсивного навчання. Третя група проблем пов'язана зі сферою застосування інтенсивних методів. Більшість інтенсивних курсів розрахована на початковий етап навчання і переважно сферу повсякденного спілкування.

НЕГАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВВІЧЛИВОСТІ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Гринько А.М. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Птушка А.С.

Ввічливість як предмет лінгвістичного вивчення неодноразово привертала до себе увагу мовознавців. У лінгвістичній літературі ввічливість аналізується або в плані дослідження загальних стратегій поведінки, або в плані виявлення специфіки вираження позитивного відношення до людини на матеріалі приватних мовних актів у конкретній мові (вибачення, подяки, компліменти, вираження співчуття і т.д.). Перший напрямок є прикордонною областю між соціолінгвістикою і прагмалінгвістикою. Другий напрямок зв'язаний з вивченням мовного етикету і мовних актів, що є предметом прагмалінгвістики.

У найбільш загальному вигляді ввічливість можна визначити як принцип соціальної взаємодії, в основі якого лежить повага до особистості партнера. Цей загальний принцип поширюється на усі види людської взаємодії – як вербальної, так і невербальної.

Принцип ввічливості включає в себе шість постулатів, які в скороченому вигляді можуть бути представлені наступним чином: постулат тактичності (для директивів та промісивів): зведіть до мінімуму згадування про те, що потребується від інших (інші – це адресати, чиї інтереси порушені мовленнєвим актом); постулат щедрості (для директивів та промісивів): зведіть до мінімуму згадування про те, що корисно для Вас; постулат схвалення (для констативів та експресивів): мінімально висловлюйте несхвалення по відношенню до інших; постулат скромності (для констативів): мінімально висловлюйте схвалення самого себе; постулат згоди (для констативів): зведіть до мінімуму непогодження між собою та співрозмовником; постулат симпатії (для констативів): зведіть до мінімуму антипатію між собою та співрозмовником [1].

У своєму поведженні особистість використовує стратегії позитивної та негативної ввічливості. Перші служать цілям мінімізації погрози позитивному лицю адресата (забезпечують його прагнення до одержання схвалення, підтримки навколишніх, задовольняють його позитивну самооцінку). Другі призначені для зменшення погрози негативній особі адресата, тобто компенсують його потребу в недоторканності внутрішньої сфери, самовизначенні, невтручанні.

Стратегії негативної ввічливості виявляються у наданні волі дій слухаючому, що звичайно і розуміється як ввічливість в традиціях західної культури. Ці стратегії зводяться до 10 ліній поведження: *be conventionally indirect* – не відповідай прямо; *question, hedge* – задавай питання, ухиляючись від прямої відповіді; *be pessimistic* – будь песимістичним; *minimize the imposition* – мінімізуй ступінь втручання; *give deference* – поважай думку і бажання співрозмовника; *apologize* – перепрошуй; *impersonalise (S) and (H)* – імперсоналізуй того, хто говорить, і того, хто слухає; *state the FTA as a general*

rule – представляй акт втручання як загальне правило; nominalize – применшуй; go on record as incurring a debt, or not indebting – виражайся так, немов тобі роблять послугу, а не ти зобов'язуєш співрозмовника.

Стратегії негативної ввічливості втілюють наступний стереотип мовленнєвого поведіння комунікантів в англійському дискурсі: переважна орієнтація на непевність, вибачення перед адресатом за можливу загрозу лицю, ухильність від прямої відповіді на запитання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дейк Т.А. ванн. Язык. Познание. Коммуникация / Т.А. Дейк – М.: Прогресс, 1989. – 310 с.

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМ НЕОСОБИСТО-ПРЯМОГО МОВЛЕННЯ

Джаноян Д.А. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Воробйова І.М.

Сучасна література характеризується розвитком і видозміною традиційних оповідальних форм, що викликає науковий інтерес до вивчення цих явищ, у тому числі і з лінгвістичної точки зору.

Типи порушень способів уведення чужої мови можна розташувати в порядку ослаблення границь між “своїм” (текст наратора) і “чужим” (текст персонажа).

При без абзацному включенні репліка персонажа приводиться усередині абзацу, що містить мову оповідача.

Другий різновид нестандартного включення чужої мови також припускає без абзацне включення, але при цьому опущені лапки.

Ще один тип нестандартного введення чужої мови поєднує різноманітні порушення синтаксичної норми, пов'язані з персоналізацією непрямой мови. Непряма мова відноситься до ближньої периферії поля “чужа мова”.

Четвертий спосіб нестандартного оформлення чужої мови полягає в змішанні невластно-прямого мовлення і прямій мові

Аналіз форм неособистісно-прямого мовлення ми здійснили на прикладі твору У.Моема “Театр”, використовуючи класифікацію О. Кусько.

Більшість творів англійських авторів початку ХХ століття відноситься до першоосібного оповідання, оскільки характерною рисою їхньої прози є максимальне зближення оповідача й автора. Звертання до роману У.С. Моема “Театр” обумовлене тим, що в ньому, крім першоосібного оповідання, присутнє неособисто-прямє мовлення (далі – НПМ), що відрізняється особливо складною мовною організацією.

При латентній формі НПМ вживається з прихованими, імпліцитними формами. Наприклад:

“Oh, that was how he got all his information. Poor sweet. He read about grand people in the papers and now and then, at a restaurant or a theatre, saw them in the flesh” (W.S. Maugham “Theatre”).

При аукторіальній формі переважає перспектива автора. Наприклад:

You would have thought his observation had taken a weight off her mind. (W.S. Maugham “Theatre”).

При актуаріально-персональній формі діють два плани – героя і автора, але переважає план автора. Наприклад:

The thought occurred to her that he looked like a handsome young footman applying for a position. (W.S. Maugham “Theatre”)

При персонально-актуаріальній формі НПМ відбувається перевага плану персонажу над планом автора. Наприклад:

She did not know, She thought, She was thankful (W.S. Maugham “Theatre”).

У наведеному прикладі оповідач немов би відстороняється від оповідання, він описує стани одного з персонажів.

При персональній формі НПМ точка зору персонажу цілком відтісняє авторську позицію. Наприклад:

“She looked at her neck, there was no sign of age there, especially when she held her chin up; and her breasts were small and firm; they might have been a girl’s. Her belly was flat, her hips were small, there was a very small roll of fat there, like a long sausage, but everyone had that, and anyhow Miss Phillips could have a go at it” (W.S. Maugham “Theatre”).

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що неособисто-пряме мовлення – це складний спосіб передачі чужої мови, широко уживаний у художній літературі як особливий стилістичний прийом. Неособисто-пряме мовлення – подвійне явище, для нього характерні два основних види вивчення: граматичний і стилістичний. Саме стилістичний аспект неособисто-прямого мовлення відрізняє його від традиційних синтаксичних форм передачі чужої мови: прямої і непрямой мови.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПОШУКОВОГО ЧИТАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Димент М.Ю. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Сverdлова І.О.

Читання є одним з найважливіших засобів отримання інформації. В реальному житті читання виступає як окремий, самостійний вид комунікативної діяльності, мотивом якої є отримання інформації, що знаходиться в тексті. Читання в цій ролі широко використовується в пізнавальних, естетичних цілях (наприклад, при читанні газет, художньої літератури). Ще різноманітніше сфера застосування читання в повсякденній, учбовій і виробничій сферах.

Дана робота присвячена вивченню особливостей формування навичок пошукового читання в учнів старших класів середньої школи. Предметом дослідження став зміст системи вправ, спрямованих на формування вказаних вище навичок.

Пошукове читання відносяться до видів швидкого читання і пов'язане зі знаходженням в тексті конкретною, потрібною для того, що читає інформації: визначень, виводів, фактичних даних, відомостей країнознавчого характеру і так далі.

До умов, що визначають успішність навчання пошукового читання відносять наступні:

- основна мета пошуку – змістовна інформація;
- проведення читання в умовах дефіциту часу (темп швидкий);
- ухвалення рішення про цільове використання інформації;
- знання структурно-композиційних особливостей текстів;
- використання екстралінгвістичних і когнітивних опор тексту;
- початок навчання цьому виду читання зв'язується із вже вивченими текстами, тобто прочитаними з метою ознайомлення або вивчення;
- проведення читання на великих за об'ємом текстах у формі читання про себе.

До умінь, що лежать в основі цього виду читання, відносять наступні: визначати тип/структурно-композиційні особливості тексту (журналу, брошури); виділяти інформацію, що відноситься до певної теми/ проблеми; знаходити потрібні факти (дані, приклади, аргументи); підбирати і групувати інформацію по визначених признакам; прогнозувати зміст цілого тексту на основі реалій, відомих понять, термінів, географічних назв і власних назв; орієнтуватися в тексті шляхом висунення ряду гіпотез; проводити збіглий аналіз пропозицій/абзаців; складати робочі матеріали для використання їх в ролевих іграх/ проектах і так далі; знаходити абзаци/фрагменти тексту, що вимагають детального вивчення.

Для розвитку навичок пошукового читання дослідники рекомендують наступні вправи: визначите тему/проблему тексту (статті); прочитайте текст, визначите, чи висвітлені в нім вказані питання; знайдіть в тексті основний аргумент на користь заголовка; прочитайте два тексти на одну тему, назвіть розбіжність (у кількості приведених фактів, різниці оцінок і т. д.); знайдіть на

вказаній сторінці характеристики дійових осіб, інструкцію, рецепт, рекомендації і так далі; проглянете анотацію, визначите, чи відповідає вона змісту тексту; знайдіть абзаци, присвячені вказаній темі; знайдіть в тексті відповіді на питання (підстави, що дають, для виводів); проглянете малюнок, назвіть абзац, який він ілюструє; знайдіть в тексті факти, які автор відносить до позитивних/негативних; розділите текст на частини відповідно до пунктів плану; висловіть свою думку про зміст тексту і співвіднесіть його зі своїм власним досвідом та ін.

З урахуванням сказаного вище була побудована система вправ для формування навичок пошукового читання у старшокласників.

ЦИТАЦІЯ У ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ **(на матеріалі сучасної англійської та української преси)**

Жегуліна Ю.М. (Харків)

Науковий керівник: ст. викладач Воробйова І.М.

Актуальність теми дослідження зумовлена важливістю вивчення типологічного статусу газетного тексту у загальній таксономії текстів загально-інформаційного дискурсу, недостатньою вивченістю структурних та комунікативних характеристик газетного тексту, зокрема питань функціонування у ньому цитації, необхідністю міжкультурного зіставлення цитації у текстах англо– та україномовної преси. Ці дослідження знаходили освіження в працях багатьох вітчизняних та закордонних вчених.

Особливо актуальною є необхідність дослідження категорій газетного тексту, як найнеобхідніших його ознак, а також розгляд цитації як лінгвістичного явища та виділення її структурно-семантичних особливостей; означення видів цитації.

У даному випадку ми розглянемо структурний, комунікативний і лінгвокультурологічний підходи до дослідження цитації, що відображають основні напрями розвитку сучасних досліджень дискурсу [34, с. 185].

Найбільш істотною рисою будь-якого мовного знаку є функція подання. Ця функція і визначає структурно-семантичні характеристики “чужого слова”. Цитація характеризується перш за все тим, що вона є знаком тексту-джерела, що заміщує в новому тексті деяку ідею, поняття, думку про реальний предмет або дію [39, с. 14].

Виділяють наступні види цитації:

1) оціночно-експресивна цитація: відтворені у вигляді цитацій оціночні думки демонструють позицію суб’єкта оцінки по відношенню до оцінюваного. Поширеним видом кваліфікативної діяльності є загальна оцінка якості суб’єкту аксіологічної операції: *“Farmland let to tenants produced a total return of 22.2%, giving an annualized return of 17 per cent a year over the past five years. “This has made it a superior investment to commercial property, equities and gilts over that period,” said Mr Jim Ward, head of agricultural research at Savills”* [18].

2) Сугестивна, яка представляє собою комбінацію різнорідних мовних актів: *“In a strongly-worded interview, Mr Michot told Les Echos, the French financial daily, that it would have been “normal” for Dasa...to have awaited the choice of the French government before associating itself with the winner. He warned that forming an alliance against Aerospatiale was “singing the death warrant of Airbus”* [20].

3) Фактуалізуюча цитація, що репрезентує факти різного рангу. Цей вид цитації виступає засобом верифікації істинності авторських мовних дій, представлена фактоутворюючими, фактостверджувальними або фактоспростовуючими думками [33, с. 49-50]. *“What these figures show is that, contrary to the fears raised by some protectionists and inward-looking sectors of our society, the foreign banks have in fact brought in foreign capital that went to finance the expansion of key local industries that in turn helped sustain the record of Philippine growth,” said Mr Gabriel Singson, governor of the central bank* [23].

4) Персуазивно-аргументативна цитація, яка з точки зору структурно-компонентного аспекту процесу аргументації є основою доказу тези або аргументом. Присутність цитації запобігає небезпеці перетворення авторської

тези в нічим незахищене спірне положення: *“The European Aluminium Association continues to defend the tariff. “There could be irreversible harm to the European industry, if it was removed,” insists Mr Legrand, the association’s chairman, “it is a partial but fair buffer to help compensate the European industry for the disadvantages we suffer on currencies and our geographic position”* [25].

За аналізом характеристик цитації ми можемо стверджувати, що основною властивістю цитації є її інформативність. Інформативні можливості цитації, як носія нової інформації дозволяють нарощувати інформативний потенціал газетного тексту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гальперин И.Р. Грамматические категории текста / И.Р. Гальперин // Известия АН СССР, СЛЯ, 1977. – № 6. – С. 522–532. 2. У роботі використані матеріали газет “The Sunday Times”, “The Independent”, “Українська газета”, “Вісті”, “Аргументи і факти”.

РОЗРОБКА МАТЕРІАЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Завгородько Д.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Сverdлова І.О.

Останнім часом все більш актуальним та популярним стає вивчення англійської мови дошкільниками. За останні роки відкрилося багато закладів дошкільного навчання, в яких найчастіше найбільшим попитом користується англійська мова. Провідні педагоги – “дошкільники” та лінгводидакти України вважають, що залучення дітей до вивчення однієї з мов міжнародного спілкування – нагальна потреба, що дитинство є найсприятливішим віком для оволодіння другою мовою [3, с .7].

Навчання дошкільників – це складний процес, який потребує зовсім іншого методичного підходу та спеціальної підготовки вчителя. Ступінь вивчення цієї

проблеми не є недостатнім, оскільки багато вчених, педагогів працювали, і досі працюють над удосконаленням програм та методів роботи із дошкільниками.

Аналіз існуючих підручників та посібників для навчання дошкільнят говорить про те, що майже відсутні розробки, які включають досвід інтенсивних методик навчання. Отже, зрозуміло те, що актуальна є і досі проблема розробки напрямів навчання англійської мови для дошкільнят.

Раннє вивчення іноземної мови сприяє розвитку і збереженню гнучкості мовного апарату для формування та удосконалення мовних властивостей людини на все її життя [3, с. 30]. Знайомство із іноземними мовами у дошкільному віці добре впливає на загальний розвиток дитини, на розвиток її мовленнєвої культури та розширення кругозору. Саме на ранньому етапі навчання у дітей закладається інтерес до вивчення іноземної мови. Лексична база набута у дошкільному періоді згодом допомагає перебороти страх до засвоєння іноземної мови, який виникає у дітей старшого віку [2, с. 4].

З цього випливає, що з кожним днем все більш збільшується потреба у кваліфікованих педагогах, які могли би методично правильно навчати дітей у цьому особливому віковому періоді. Л.І. Божовіч [1, с. 208] також відмітила, що одним із впливових факторів, яка у майбутньому буде поведінка дитини у школі залежить від відношення вчителя до дитини. Педагог зі слів Т.М. Шкваріної [3, с. 80] повинен володіти такими якостями як, педагогічний талант, творчість, повинен мати високий рівень освіти та володіти педагогічною майстерністю.

Отже, важливо розуміти, що запорукою правильної дошкільної освіти є кваліфікований педагог, який керується правильними цілями, принципами та ставить перед собою педагогічно вірні завдання для навчання дитини англійської мови.

Метою вивчення англійської мови є сприяння повноцінному, своєчасному розвитку дитини, збагаченню її інтелектуальної, вольової, емоційної та соціальної сфери у процесі оволодіння основами іншомовного спілкування. Процес навчання англійської мови має бути засобом соціалізації дитини, допомагати розкрити її особистий потенціал із урахуванням індивідуальних

особливостей [2, с. 4]. Крім того, треба розуміти, що вивчення англійської мови в дошкільному віці – це можливість прищепити дитині інтерес до іноземних мов.

Отже, ми можемо зробити висновок, що навчання іноземній мові у дошкільному віці має основну направленість – це виховання та розвиток за допомогою вивчення іноземної мови у процесі практичного оволодіння мовою як засобом спілкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Божович Л.И. О некоторых проблемах и методах психологи изучения личности школьника // Вопросы психологии личности школьника /Л.И. Божович. – М.: Просвещение, 1961. – 208 с. 2. Лунина Г.А. Доклад “Раннее обучение иностранным языкам: состояние и перспективы” / Г.А. Лунина. Работа на 3 межмуниципальный дистанционный конкурс учителей иностранных языков “От идеи к творчеству”, 2011. – 9 с. 3. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: книга для вчителя / Т.М. Шкваріна. – К.: Шк. Світ, 2009. – С. 10–11, С. 80.

ЗАСОБИ МНЕМОТЕХНІКИ ДЛЯ УСПІШНОГО ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Заяць Т.О. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцова М.А.

В умовах швидкого темпу життя та великих потоків інформації все більше значення набувають методи та способи, які спроможні значно полегшити і покращити процеси запам'ятовування і відтворення інформації. Особливо це важливо при вивченні іноземних мов, бо сучасна людина має знати не одну, а часто, навіть, декілька мов і успіх залежить безпосередньо від якості знань і спроможності їх використання. Такі можливості пропонує мнемотехніка – сукупність спеціальних прийомів і способів, що спрощують запам'ятовування інформації і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення асоціацій (зв'язків).

На жаль, методи та прийоми мнемотехніки недостатньо систематизовано, вони повинні більш широко використовуватися для розвитку пам'яті і формування усталеної системи запам'ятовування. Для розуміння специфіки використання методів мнемотехніки для засвоєння лексики при вивченні англійської мови було визначено механізм утворення асоціативних зв'язків при запам'ятовуванні і, на основі цього – вивчено особливості використання методів мнемотехніки (метода “Джордано”, метода Diglot Weave, “Locī”, фонетичних асоціацій, римунання, складання текстів та ін.) за різними типами пам'яті.

Як відомо, основу пам'яті складає природна пам'ять, і у кожної людини вона має свої особливості. Чисті види пам'яті спостерігаються дуже рідко, найчастіше зустрічається змішаний вид. Це означає, що одні люди краще і швидше сприймають та запам'ятовують лексику на слух, у інших – краще працює зорова пам'ять, третім допомагають словесно-логічна, рухова, або емоційна пам'ять. Залежно від того, як та з якою частотою сприймається інформація, вона потрапляє в різні відділи пам'яті і зберігається різний термін. Відтак, запам'ятовувати англійські слова потрібно так, щоб вони потрапляли в довготривалу пам'ять [1;2].

Найчастіше проблема виникає саме у процесі вилучення інформації з пам'яті у потрібний момент, що може бути наслідком “неправильного” запам'ятовування. Для вирішення її пропонується використання цілої сукупності методів, які дозволяють працювати з усіма видами пам'яті і приймати до уваги всі особливості як при запам'ятовуванні, так і при відтворенні інформації. Одним з цих методів є метод або система “Джордано”, яка базується на розумових операціях із зоровими образами в уяві – основними і допоміжними, тобто активно використовується візуальне мислення [1]. Особливістю даної системи є те, що вона може використовуватися при вивченні **будь-якої** мови, що, наприклад, можна не завжди сказати про метод фонетичних асоціацій, коли слова іноземного походження асоціюються за звучанням зі словом з рідної мови, а візуальний ряд поєднує значення слів [3], або техніку асоціативних зв'язків, що

пов'язана із властивістю пам'яті запам'ятовувати швидше і краще те, що має природну або логічну взаємозалежність, та ін.

Опанування мнемотехніки завжди вимагає зусиль і часу, а також розуміння, що є мнемонічне запам'ятовування, пам'ять, процеси і механізми пам'яті, асоціативні зв'язки та механізми їх утворення; необхідно вміти опрацьовувати матеріали методами мнемотехніки, аналізувати існуючі системи і техніки і вибирати методи згідно потреб вивчаючого і особливостей їх використання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зиганов М.А. Мнемотехника. Запоминание на основе визуального мышления / Марат Зиганов, Владимир Козаренко. М.: Школа рационального чтения, 2000 г. 2. Поссин В. Как развить суперпамять/ В. Поссин; пер. с нем. Е. Банзелюка – М.: ООО “Издательство Астрель”, 2004. – 155с. 3. Василевский И. Запоминание иностранных слов: метод фонетических ассоциаций. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://www.vasilevsky.net/metod-foneticheskikh-associacij>

МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК

Кайдаш М.В. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцова М.А.

Вивчення будь-якої іноземної мови – це перш за все оволодіння певним запасом слів цієї мови. Саме тому необхідність формування лексичних навичок є одним з найважливіших у процесі оволодіння іноземною мовою. На сучасному етапі, коли нагальним є питання підвищення ефективності самостійної роботи студента, постає проблема пошуку таких інструментів навчання іншомовній лексиці, які дозволили б у стислі строки забезпечити високий рівень опанування

та закріплення матеріалу на практиці.

Традиційні методи організації самостійної роботи студентів за комунікативною методикою виявляються недостатньо ефективними [2]. Студентам, особливо на початковому етапі навчання іноземної мови, дуже важко самостійно опанувати лексичні мовленнєві навички, тобто навички інтуїтивно-правильного використання лексичного матеріалу під час побудови власних висловлювань. Це призводить до того, що студенти не мають можливості підтримувати розмову, логічно та грамотно вести дискусію мовою, яку вивчають.

Когнітивний підхід у самостійному навчанні студента може зробити комунікативну методику більш динамічною. З точки зору когнітивного підходу можливості людини безмежні; єдине, чого їй не достає – це інструмента для розкриття особистого потенціалу. Одним з таких інструментів, що дозволяє ефективно вчитись, запам'ятовувати та структурувати інформацію, виділяти головне, знаходити причинно-наслідкові зв'язки, планувати свою самостійну роботу є техніка застосування ментальних карт (mind maps) [1, 3].

Ментальні карти – це графічний метод структурування різної інформації, зовнішньої – те що було почуто, побачено, прочитано; і внутрішньої – думок, ідей, образів. В основу методу ментальних карт покладено дослідження та розробки англійського психолога та консультанта з питань інтелекту, психології навчання та проблем мислення Т. Бьюзена [3].

За допомогою складених за певними правилами ментальних карт можна створювати, візуалізувати, структурувати і класифікувати ідеї та наочно представляти досить складні концепції і великі обсяги інформації. Ментальна карта дає змогу майже на кожне поняття дивитися крізь призму його міжсистемних зв'язків, а в процесі її складання людина не лише відтворює власне уявлення щодо взаємозв'язків ключового поняття з іншими, а певним чином усвідомлює логічну послідовність пошуково-орієнтувальних дій, тобто краще засвоює не лише саме знання, а й опановує способи його здобуття.

Згідно даного методу студент є активним учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача, що, в свою чергу, відповідає

когнітивному принципу у навчанні. На нашу думку впровадження методу ментальних карт у процес навчання іноземних мов дозволило б студенту легше організувати свою самостійну роботу з розвитку лексичних навичок, ефективніше працювати з інформацією та вміти використовувати її на практиці.

Алгоритм створення ментальних карт, що запропоновано в роботі, може бути використаний як для організації самостійної роботи студентів при вивченні лексичного матеріалу, так і для роботи з граматичним та аналітичним матеріалом, що, безперечно, окреслює певні перспективи у залученні методу інтелектуальних карт у навчальний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бьюзен Т. Думайте ефективно / Т. Бьюзен – Минск : “Попури”, 2006. – 96 с. : ил. + 8 с. вкл. 2. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучение иностранным языкам: Теория и практика / Г. А. Китайгородская – М : Русский язык, 1992. – 320 с. 3. Buzan T. Use Both Sides of Your Brain: New Mind-Mapping Techniques, Third Edition “Plume”, 1991 – 160 с.

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ СТАВЛЕННЯ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Каменюк Н.І. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Рябих М.В.

На процес оволодіння мовою впливають дві групи факторів: здібності та індивідуально-психологічні фактори.

Здібності – психічні особливості людини, які обумовлюють прояв успішності виконання будь-якої діяльності, легкість і швидкість її засвоєння або успішність придбання та реалізації знань, навичок і вмінь [2].

Завдяки своїм власним мотивам людина посилено займається діяльністю, розвиваючи здібності і досягаючи результату.

На вивчення іноземної мови можуть впливати такі психологічні фактори як самооцінка, самоефективність, стримування, здатність йти на ризик, тривожність, емпатія, екстраверсія та інтроверсія, мотивація.

Мотивація – це внутрішнє джерело, причини або пояснення добровільної поведінки, це сили і процеси, які ініціюють, підтримують, направляють і впливають на силу поведінки.

Наполегливість у навчанні залежить від того, наскільки людина ціленаправлена, тобто наскільки сильна в неї мотивація. Позитивне ставлення підвищує мотивацію, а негативне – понижує.

На процес вивчення мови впливає 3 основних фактора: ставлення до мови, яка вивчається, ставлення до носіїв мови, що вивчається, ставлення до викладача і оточуючих в класі [1].

Фактори ставлення до класа та вчителя можуть впливати як на свідоме, так і підсвідоме засвоєння мови.

Для забезпечення ефективності процесу вивчення іноземної мови необхідно створити “сприятливу” в психологічному сенсі атмосферу під час занять. Для створення такої атмосфери важливо, зокрема, прищепити учням позитивне ставлення до предмета, який вони вивчають, а також створити ситуацію, коли викладач стає авторитетом для учнів [1].

Рольові ігри (з докладними інструкціями), а також самосвідомість діяльності, яка концентрується на особистих почуттях, думках і ставленнях учня мають неогідне значення як стимул для продуктивного спілкування.

Авторитету серед учнів викладач може добитися виконуючи дві умови: 1) враховувати емоційну сферу діяльності учнів при оволодінні іноземною мовою, 2) використовувати в навчальному процесі ті засоби, способи, прийоми і форми навчання, які, по-перше і насамперед, задовольняють першій умові, а по-друге, конкретно спрямовані на створення і покращення навичок і вмінь мовної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рябых Н.В. Факторы отношения и их влияние на усвоение иностранного языка / Н.В. Рябых // Вестник Харьковского нац. ун-та имени В. Н. Каразина. – 1999. – № 461. – С. 251-255. 2. Brown H. D. Principles of language learning and teaching / H. D. Brown. – Pearson ESL, 2006. – 387 p.

ПРОБЛЕМИ ПЕРСОНАЛЬНОГО МОВЛЕННЯ У ПРОЗІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ АВТОРІВ

Коваль О.О. (Харків)

Науковий керівник: ст. викладач Воробйова І.М.

Останнім часом особливо актуальними є проблеми персонального мовлення мовної особистості; вони є також предметом численних досліджень як у нашій країні, так і за кордоном. Можна виділити дві великі групи проблем: проблема персонального мовлення на рівні тексту і проблема персонального мовлення у виборі мовних одиниць [1, с. 64]. Ці проблеми знаходили освітлення в працях багатьох вітчизняних та закордонних вчених.

Особливо актуальною є необхідність дослідження персонального мовлення персонажа, тому що потрібно перебороти розрив між літературознавчими, психологічним і власне лінгвістичним підходами в трактуванні персонального мовлення, тому метою нашого дослідження було визначення проблем персонального мовлення на прикладі роману Дж.Д. Селінджера “Над прірвою в житті”. Дж.Д. Селінджер, створюючи образ Холдена Колфілда, намагається зрадити йому не тільки зовнішні, але і внутрішні індивідуальні риси. У підлітка є власний погляд на оточуючий світ, спосіб вираження його відношення до дійсності, тому він має свій лексиконі прагматикон.

У данному випадку ми розглянемо особливості персонального мовлення Холдена Колфілда. Його спосіб вираження емоцій можна співвіднести з таким типом характеру, як інтровертований. Особливості характеру відбиваються в лексиці персонального мовлення. У своїх монологіях герой часто намагається не тільки висловити свою позицію, але і впливати на адресата. Але, оскільки він часто хвилюється, збивається, у мовленні мало конкретної лексики. Особливу експресію вносять розмовні і просторічні слова, які використовуються героєм у ситуаціях емоційної напруги (*bastards, pig* і т.п.). “*It was one of those tiny little tables that if the people at the next table don't get up to let you by — and they never do, the bastards — you practically have to climb into your chair*” [2, с. 22].

Фразеологізми додають виразність словам хлопчика, їх він уживає для переказу значущості мови: *“They’re nice and all — I’m not saying that — but they’re also touchy as hell”* [2, с. 61]. Активно використовує герой у своїй мові дієслова руху, спрямованої дії, що зв’язано зі складанням власних планів дій або із самим родом його діяльності: *“I turned around and started running down the other side of the hill, toward old Spencer’s house”* [2, с. 97].

Персональне мовлення підлітка – яскравий приклад літературної версії підліткового сленгу. Серед основних порушень, відтворених автором у мові Холдена і його приятелів–підлітків, можна виділити фонетичні порушення: випадання початкового *th* (*th-dropping*): *“I said. “Cut’em over the table, willya? I don’t feel like walking on your crumby nails in my bare feet tonight”* [47, с. 25]; перетворення кінцевого [n] у [ŋ]: *“He didn’t mean to insult you, for cryin’ out loud”* [2, с. 74]; викорисання розмовних форм *dessay, damme*; зловживання скороченими формами: *“I’d’ve killed him”* [2, с. 115].

Також мають місце лексичні порушення – сленг та розмовна лексика: *“Hey. You gonna see that Valencia babe when you go back in the bar?” I asked him. “Not so loud. Just now. How are ya anyway?”* [2, с. 47].

Особливими рисами персонального мовлення Холдена можна вважати використання великої кількості прізвиськ і яскраві порівняння, що роблять мову персонажа яскравою і такою, легко запам’ятовується, так звані “уеллеризми” або приказки.

За аналізом характеристик персонального мовлення персонажів твору ми можемо припускати поведінку конкретного героя і мовні реалізації емоцій [2, с. 93]. Персональне мовлення героя або персонажу створює можливість передати читачу те особливе бачення світу, що укладено в тексті і властиво автору або його персонажу і характеризує них.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ахманова О.С. О принципах и методах лингвостилистического исследования / О.С. Ахманова. – М.: Наука, 1966. – 183. 2. J.D. Salinger. The Catcher in the Rye. – New York, 2001. – 172 с.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Ковальова Г.П. (Харків)

Науковий керівник: докт. пед. наук, проф. Костікова І.І.

Актуальність розробки загальної концепції використання пісенних текстових матеріалів на уроках англійської мови зумовлена необхідністю гуманізації освіти і розвитку особистості учня. Через зразки пісенної творчості стають можливими не тільки набування знань та формування у школярів вмінь та навичок, а й комплексне засвоєння ними знань країнознавчого, лінгвокраїнознавчого та культурно-естетичного характеру, пізнання цінностей іншої національної культури.

Проблема використання пісень на заняттях з англійської мови вже отримала певне висвітлення в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних учених (Н. Баженової, Ж. Веренінової, Л. Халецької, О. Рабіщук, Д. Бірн, Дж. Уеллан, К. Уілсон та ін.), утім, проведений аналіз наукової літератури показав, що питання використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови в загальноосвітній школі потребує подальшої розробки.

Відповідно, метою дослідження став теоретико-методологічний аналіз методики використання віршованих матеріалів на уроках англійської мови на різних етапах навчання в загальноосвітній школі та педагогічне обґрунтування його доцільності і необхідності. Проведений аналіз дозволяє зробити наступні висновки.

Використання пісенного матеріалу на уроках іноземної мови розширює загальний кругозір учнів, залучає їх до духовних цінностей народу країни мови, яка вивчається, сприяє гуманізації освіти в цілому. Залучення емоційної сфери за допомогою використання автентичних текстів іноземною мовою сприяє створенню сприятливого психологічного клімату на уроці, зниженню стомлюваності учнів і включенню механізмів мимовільного запам'ятовування, що в цілому сприяє розкриттю резервних можливостей учнів.

Пісенний матеріал має певні методичні переваги та може бути застосований на різних етапах навчання і з різною метою: для фонетичної зарядки на початковому етапі уроку, на етапі вступу, первинного закріплення, для тренування лексичного та граматичного матеріалу, на будь-якому етапі уроку як стимул для розвитку мовних навичок і вмінь, як свого роду релаксацію.

Використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови передбачає наявність трьох головних етапів: початкового етапу відбору пісенного матеріалу, основного етапу роботи з піснею та прогностичного етапу як реалізації набутих у процесі роботи над піснею знань і умінь. Зазначеним етапам мають бути властиві наступні методичні прийоми та правила: 1) відповідність пісенного матеріалу цілям уроку англійської мови (пісенний матеріал має відповідати наступним критеріям відбору: актуальність, мовна цінність, лінгвокраїнознавча цінність, урахування інтересів учнів певної вікової групи, інформативність тексту); 2) поступовість та систематичність в опрацюванні лексичного, граматичного та фонетичного матеріалу пісні; 3) використання пісенного матеріалу у виконанні носія мови; 4) бажане звертання до ігрових технологій навчання та використання творчих завдань.

Використання пісні передбачає введення, активізацію і закріплення лексичного та граматичного матеріалу. Відповідно до цього методика роботи з піснею включає наступні стадії: 1) стадія пред'явлення пісенного матеріалу; 2) введення і первинне закріплення лексико-граматичного та фонетичного матеріалу пісні; 3) стадія закріплення лексико-граматичного та фонетичного матеріалу пісні за допомогою спеціальних мовних вправ; 4) стадія репродукції мовного матеріалу пісні (умовно-комунікативні вправи, побудовані на лексико-граматичному матеріалі пісні), 5) стадія комбінування лексичного та граматичного матеріалу пісні (використання нового матеріалу в іншому контексті).

ПОЗИТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВВІЧЛИВОСТІ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Кравченко С.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Птушка А.С.

Ввічливість – одна з найважливіших якостей культурної людини. Перше враження, яке справляє людина на оточуючих, складається, здебільшого, з того, наскільки вона ввічлива і привітна. З точки зору прагматика, бути ввічливим – корисно, ввічлива, люб'язна людина приємна іншим, з нею охоче і частіше спілкуються. Так що ввічливість – це запорука соціальної успішності.

Ввічливість розуміємо як принцип соціальної взаємодії, в основі якого лежить повага до особистості партнера [2]. Цей загальний принцип поширюється на усі види людської взаємодії – як вербальної, так і невербальної. Ввічливість по своїй суті являє собою прояв поваги до іншої людини. Визначення ввічливості як гарних манер підкреслює зовнішній, поведінковий аспект даної категорії. Зовнішній прояв ввічливості є досить незалежним, оскільки гарні манери можуть єднатися з низькими мотивами і неповагою до партнера по комунікації. Ця подвійність відносин до співрозмовника знаходить висвітлення в протиставленні англійських прикметників “polite” – “ввічливий” і “courteous” – “чемний, ввічливий”, де останнє припускає як зовнішній прояв люб'язності, так і внутрішнє розташування до людини.

Ввічливість – це соціально і культурно обумовлений вибір стратегій і тактик мовленнєвої поведінки відповідно до чинних в певному лінгвокультурному співтоваристві історично зумовлених правил, представлень, норм коректності. В свою чергу у своєму поведженні особистість використовує стратегії позитивної та негативної ввічливості.

Стратегії позитивної ввічливості складаються із вираження солідарності того, хто говорить зі слухаючим і виражаються у 15 лініях поведження: notice, attend to (H) (his interests, wants, need, goods) – виявляй увагу, інтерес до бажань, потреб, інтересів співрозмовника; exaggerate (interest, approval, sympathy to H) –

перебільшуй (інтерес, схвалення, симпатію до адресата); intensify interest to (H) – підсилюй зацікавленість до адресата; use in-group identity markers – використовуй групові маркери, маркери приналежності до групи; seek agreement – шукай згоди; avoid disagreement – уникай незгоди; presuppose, raise, assert common ground – припускай, створюй, затверджуй спільність інтересів; joke – жартуй; assert, presuppose S's knowledge of and concern for H's wants – затверджуй, припускай, що тому, хто говорить, відомо про турботи і бажання слухача; offer, promise – пропонуй, обіцяй; be optimistic – будь оптимістичним; include both (H) and (S) in the activity – втягуй у діяльність і того, хто говорить, і того, хто слухає; give (or ask) for reasons – запитуй або інформуй про причини; assume or assert reciprocity – припускай або затверджуй взаємність; give gifts to H (goods, sympathy, understanding, cooperation) – демонструй симпатію і розуміння до слухача [1].

Стратегії позитивної ввічливості служать установленню спільності інтересів комунікантів, підкреслюють кооперований характер і зміцнюють взаємодію – у цілому виступають як засіб свідомого стимулювання спілкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дейк Т.А. ван. Язык, познание, коммуникация / ван. Т.А. Дейк – М. : Прогресс, 1989. – 312 с. 2. Стернин И.А., Ларина Т.В., Стернина М.А. Очерк английского коммуникативного поведения / И.А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2003. – 184 с.

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Малєєва І.О. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Рябих М.В.

Навчання є необхідною умовою і основним механізмом психічного розвитку людини і триває в тій або в іншій формі протягом всього її життя. Всі істотні зміни в діяльності й поведінці особистості зумовлюються навчанням, яке

позначається навіть на тих сторонах психічного розвитку, функціонування яких залежить від природжених фізіологічних властивостей організму. Обґрунтування багатьох принципів положень, які забезпечують розвиток інтересу учнів до вивчення іноземних мов можна знайти в працях, присвячених розвиваючому навчанню (А.К. Громцева, Л.Д. Столяренко), застосуванню проблемного підходу у навчанні, зокрема, про перетворюючий характер пізнавальної діяльності учнів (В.Г. Асєєв); співвідношення і чергування індивідуального і спільного пошуку рішення (Г.В. Рогова); необхідність формування особистісного ставлення до проблеми в процесі її вирішення (І.О. Зимняя). Однак, досвід викладачів шкіл свідчить, що дуже часто навіть добре розроблені сучасні методики навчання іноземної мови виявляються низько ефективними, якщо вони не враховують психологічні особливості учнів. Викладачам необхідно володіти інструментами впливу на емоційний стан учнів. Однак аналіз підручників та завдань, що містяться в них, свідчать про невелику кількість вправ, які б враховували перелічені фактори при вивченні іноземної мови. Це і зумовлює актуальність нашого дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування переліку факторів, що впливають на засвоєння іноземної мови. Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні задачі:

- дослідити психологічні основи організації навчання іноземних мов
- вивчити фактори, які впливають на процес навчання
- проаналізувати процес засвоєння навчального матеріалу
- розглянути питання, які пов'язані із типами діяльності і впливом типів діяльності на розробку навчальних матеріалів.

Дослідження дозволило зробити наступні висновки.

Успіх засвоєння знань залежить від цілого ряду суб'єктивних і об'єктивних факторів: психологічної готовності учня до навчання, його підготовленості за основами наук, наявності здібностей та вміння вчитися, якості викладання та особливостей індивідуальних психологічних процесів. Засвоєння навчального матеріалу – активний процес. Учень в цьому процесі виступає як активно діюча

особистість, яка не тільки відображає у своїй голові знання, але й висловлює своє відношення до них.

Суттєві зрушення у старшому підлітковому віці відбуваються в мотивах. Підліток прагне зайняти нову позицію у стосунках із однолітками та дорослими. Він шукає контакти та співробітництво з іншими людьми, оволодіває способами налагодження цього співробітництва в навчальному процесі. Тому під час практичних занять необхідно створити такі умови, коли можуть бути реалізовані його соціальні потреби у спілкуванні та взаємодії з іншими людьми, у самовираженні та самоствердженні через стосунки з іншими людьми. Для реалізації цих інтересів ефективними є різноманітні творчі завдання, які потребують від учнів самостійних рішень, висунення різних гіпотез та їх колективну перевірку, завдання, виконуючи які учень може показати свою компетентність у цьому питанні та рівень свого розвитку, що піднімає його авторитет в очах одногрупників та викладача.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА “MAY” У РОМАНІ “THREE MEN IN A BOAT”

Маслова О.О. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В.

Поняття модальності є одним із нагальних питань у сучасній гуманітарній науці. Зацікавленість представників лінгвістики у модальності висловлювання можна пояснити здатністю мови віддзеркалювати ставлення людей до фактів та подій. Актуальність роботи зумовлена необхідністю теоретичного і практичного розгляду категорії модальності у художньому тексті, засобів її вербалізації, систематизації модальних значень дієслова “may” та визначення їх особливостей.

У лінгвістиці модальні дієслова є однією з найбільш суперечливих лексико-граматичних категорій. Починаючи з другої половини ХХ сторіччя чимало вчених звертають увагу в своїх працях саме на цей аспект. Модальні дієслова не отримали цілковитого роз’яснення, що пов’язано з їхньою

багатоплановістю, специфікою мовної вербалізації та функціональними особливостями.

Об'єктом дослідження є функціонування модального дієслова “may”.

Предметом дослідження є особливості функціонування дієслова “may” в художньому тексті “Three Men in a Boat”.

Метою курсової роботи є дослідження явища модальності в англійській мові на прикладі функціонування дієслова “may”.

У результаті аналізу художнього тексту “Three Men in a Boat” доходимо висновку, що модальне дієслово “may” реалізує широкий спектр різноманітних значень у різних мовних контекстах: дозвіл, прохання, сумнів і недовіру.

За результатами кількісного аналізу, зазначимо, що в обраному тексті вторинне значення модального дієслова “may” переважає (76 % всіх прикладів), тобто “можливість, вірогідність дії”. З них 50 % усіх прикладів припадає на значення “можливості дії” (possibility of an action), 10 % – на сталі мовні словосполучення з дієсловом “may”, 6 % на значення “сумніву в можливості вчиненні дії”, 6 % на значення “можливості вчинення певної дії” та ще 4% припадає на різноманітні форми інфінітиву з модальним дієсловом “may”. Частка первинного значення дієслова “may” в романі складає лише 24 %, що можна пояснити товариськими відносинами між героями роману, яким не потрібні формальні прохання та відповіді у спілкуванні.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні особливостей функціонування різних модальних дієслів у романі Дж. К. Джерома “Three Men in a Boat”.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Матвієнко І.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.

На сучасному етапі навчання іноземній мові письмо, як одна з форм комунікації, відіграє важливу роль, презентуючи в цілому інші види мовленнєвої

діяльності, з якими воно тісно пов'язане, являючи собою рецептивно-репродуктивний механізм відтворення іноземної мови.

Писемне мовлення використовується не тільки для того, щоб передати вже готове повідомлення, але і для того, щоб відпрацювати, уточнити власну думку.

Писемне мовлення поряд з говорінням являє собою так званий продуктивний (експресивний) вид мовленнєвої діяльності і виражається у фіксації певного змісту графічними знаками.

Навчання студентів-філологів граматичної правильності писемного висловлювання є необхідною умовою формування компетенції у письмі. Для забезпечення граматичної правильності висловлювання студентів необхідно розробити методику навчання граматичної сторони писемного мовлення.

Писемне мовлення може розглядатися в трьох площинах: змісту (мислення), вирази (мови) і виконання (графіки).

Підґрунтям для створення ефективної методики навчання писемного мовлення, що будується на урахуванні типових труднощів, є методична типологія граматичних явищ, характерних для текстів різних жанрів.

Навчання іншомовному писемному мовленню (ІПМ) за традицією будується на застосуванні вправ різного типу.

Метою граматично спрямованих комунікативних вправ є формування мовних граматичних навичок на знайомому лексичному матеріалі. Мета лексично спрямованих мовних вправ, у свою чергу, полягає в тренуванні лексики в мові в знайомих граматичних формах і структурах.

Вся система мовних та умовно-мовленнєвих вправ, які виконуються в письмовій формі, відноситься до навчального писемного мовлення.

Підсистема вправ для навчання написання неофіційних листів містить три групи вправ, кожна з яких складається із серій вправ.

Розмаїття специфічних жанрів відкриває широкі можливості для організації навчання іноземного письмового мовлення на початку творчого підходу.

Система вправ дозволяє формувати у студентів необхідні вміння писемного англійського професійного спілкування, враховуючи їхні інтереси, рівень готовності до самостійної пізнавальної діяльності, забезпечуючи індивідуальний мовленнєвий розвиток.

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мітяєва М.С. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.

Вагомим фактором під час вивчення іноземної мови студентами є їх особистісні якості, зокрема – тип темпераменту. Він проявляється в особливостях протікання психічних процесів, впливаючи на швидкість пам'яті і міцність запам'ятовування, швидкість розумових операцій, стійкість і переключення уваги.

Таким чином, вивчаючи зв'язок темпераменту та успішності студентів ми маємо змогу зробити процес навчання більш індивідуалізованим. Для ефективного навчання іноземної мови необхідно виявити тип темпераменту студента для побудови стилю і темпу навчання. Грунтуючись на знанні темпераменту учнів, можна націлити їх на певний вид діяльності і, таким чином, підвищити рівень успішності.

За результатами проведених досліджень можна зробити висновок, що представники холеричного та сангвінічного типів темпераменту найбільш активно та легко засвоюють іноземну мову. Але найбільших успіхів у навчанні зазвичай досягають сангвініки-флегматики.

Необхідно відзначити, що в чистому вигляді окремі типи темпераменту практично не зустрічаються, і мова йде про переважання і поєднання властивостей певних типів, які і визначають поведінку людини.

Засвоєння іноземної мови вимагає систематичної і старанної роботи. Важливо щоб студент знав, заради чого він витрачає час і енергію – тобто мав мотивацію і чітко поставлену конкретну мету. Однак, крім цього, для продуктивності занять необхідно враховувати особливості темпераменту людини.

Важливо пам'ятати, що не існує хороших і поганих темпераментів. У кожного студента є слабкі і сильні сторони, які необхідно враховувати в процесі занять з іноземної мови. Тому зусилля викладача повинні бути спрямовані на грамотне використання переваг темпераменту конкретного учня, поєднане з нейтралізацією негативних проявів.

На жаль, про різницю темпераментів часто забувають, і це призводить до нескінченного порівняння з іншими, зі спробою перейняти чийсь стиль або підлаштуватися під стереотип. А між тим, саме в цих індивідуальних особливостях людини і містяться основи майбутнього успішного розвитку.

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПРОМОВ

Нагієва К.І. кизи (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В.

Проблема смислу тексту існує у лінгвістиці у зв'язку з необхідністю адекватного сприйняття та інтерпретації текстової інформації. Протягом останніх десятиліть публіцистичний текст став одним з найбільш популярних об'єктів дослідження. Відомо, що зацікавленість вчених у політиці та усіх її проявах у суспільному житті невинно зростає, зважаючи на антропоцентричну спрямованість сучасної лінгвістики.

Оскільки публіцистика нерозривно пов'язана із політичним життям соціуму та здійснює істотний вплив на суспільну свідомість, її дослідження наразі здійснюється в межах різних дисциплін: політології, соціології, психології та лінгвістики.

На думку А.Д. Белової, “у процесі породження дискурсу (переважно вербального утворення), так само як і у процесі контролю за ним, виключно важлива роль належить мові. Подібно до того, як ідеологія та влада продуктивні та існують лише в тому випадку, якщо спрямовані на щоденну практику людей, їх думки та почуття, мова, яка сама по собі не має влади, отримує її, входячи до владних структур, і лише тоді, коли регулярно використовується у відповідному напрямку людьми, які мають владу. У лінгвістиці сьогодні формується новий напрямок розвідок – критичний аналіз дискурсу і критична лінгвістика, в межах яких політика розглядається як галузь діяльності, що має свій особливий, усталений код” [1, с. 22].

Саме аналізу публіцистичного тексту, що відноситься до політичної галузі, а саме: англomовним публічним промовам політиків, присвячене наше дослідження.

Актуальність дослідження обумовлена його включенням до широкого кола актуальних проблем політики як галузі діяльності, публіцистики як віддзеркалення політичного життя соціуму та важливих проблем сучасної

лінгвістики, зокрема проблем аналізу функціональних стилів та теорії тексту і дискурсу.

Об'єктом дослідження у роботі виступали англомовні публічні промови політиків.

Предметом дослідження було обрано особливості змістової організації публічних промов британських політиків.

Мета роботи полягає у вивчення змістової організації публіцистичного тексту, а саме: у дослідженні способу подання інформації, його логічного, аргументативного та тематичного аспектів.

Аргументація виконує дві функції: доказову та переконуючу.

Доказова функція аргументації – використання таких доводів, на підставі яких логічно визначають істинність або хибність конкретного твердження (тези чи антитези), яка реалізується за допомогою логічної операції доведення або спростування. Доказова сила або слабкість аргументації виявляється залежно від того, чи вдалося переконати учасників дискурсу.

Переконуюча функція аргументації включає в себе психологічний і логічний смисл. Психологічний смисл: переконання – певний стан тіла або розуму, або того й іншого, коли людина діє стосовно того, що не присутнє чуттєво. Коли ми йдемо на станцію, очікуючи побачити там потяг, наша дія виражає переконання. Логічний смисл: переконання – такий стан свідомості, який може бути істинним або хибним [2, с. 252]. Переконання означає здатність суб'єкта x (множини суб'єктів, учасників конкретного дискурсу): прийняти інші ідеї та принципи і визначити їх як істинні; прийняти певну тезу як істинне твердження, якщо воно строго підтверджене істинними аргументами, а якщо не підтверджене істинними аргументами, тоді виникає сумнів. Відповідно, щоб переконати суб'єкта x, йому потрібно наводити аргументи “за” і “проти”, тобто зазначати позитивні й негативні аспекти певного складного явища, позитивні й негативні наслідки певних дій і подій.

Для реалізації доказової та переконливої функцій у дискурсі використовують різноманітні методи аргументації, за допомогою яких апелюють до розуму людей, впливають на їхні вірування, погляди, думки з метою змінити думку, позицію, сприйняти потрібне для спільноти рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации (на материале современного английского языка): Автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04 / Алла Дмитриевна Белова. – К., 1998. – 40 с. 2. Рассел Б. Введение в математическую философию / Бертран Рассел. – М.: Гнозис, 1996.

СТРАТЕГІЯ ОДОМАШНЕННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Науменко К.Ю. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук Гридасова О.І.

Задачею даного дослідження був аналіз перекладацьких стратегій, а само стратегії одомашнення в англо-українському художньому перекладі, а також розгляд передачі смислової адекватності перекладу як однієї з головних функцій перекладача.

Одомашнення це стратегія створення тексту, тісно відповідаючого культурі, мові, якою перекладається, який може спричинити втрату інформації від вихідного тексту [2, с.98].

Граматичні тактики становлять собою адаптацію художнього тексту на мові оригіналу до граматичних канонів мови, на яку перекладають [1, с.108].

Граматичні тактики охоплюють такі трансформації, як вилучення артикля, наприклад: 1. *The only reason* (1) - *Єдина причина* (3), та вилучення англійського прийменника *of*, який може передаватися в українській мові за допомогою іменникових закінчень родового відмінка, та прийменника *in*, який може бути переданий за допомогою іменних закінчень орудного відмінка [5].

До лексичних тактик стратегії одомашнення належать такі трансформації, як контекстуальна заміна, наприклад: 2. *The ridiculous letters the Liberals sent to Mr. Churchill declaring that Tories must not use the word Liberal in describing their policies, for electoral reasons, are a bad joke* (2) – *Не від хорошого життя направили ліберали це сміховинне послання, в якому вони заявляли, що*

консерватори не повинні користуватися словом “ліберальний” для викладення своєї політики підчас передвиборної компанії (4); генералізація значення слова, наприклад: 3. *Pina colada* (1) – *Коктейль* (3), додавання слова: 4. *Your VISA* (2) – *Твоя банківська карточка Віза* (4), додавання зменшувально-пестливих суфіксів: 5. *Роем* (1) – *Віршик* (3).

Комплексні лексичні тактики стратегії одомашнення реалізуються за допомогою додавання зменшувально-пестливих суфіксів, заміни однієї частини мови іншою та пермутації, вилучення слова і контекстуальної заміни, додавання слова та контекстуальні заміни.

Фонетичні та граматичні тактики стратегії одомашнення слугують цілям мовної адаптації матеріалу з першоджерела.

Таким чином, ми дійшли до висновку, що до тактики стратегії одомашнення належать: лексичні тактики, що також включають в себе комплексні лексичні тактики, граматичні тактики, комплексні лексико-граматичні та фонетичні тактики. Найбільш різноманітними є лексичні тактики стратегії одомашнення, далі йдуть фонетичні тактики, граматичні тактики займають третє місце, найменшу питому вагу мають комплексні лексико-граматичні тактики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов // М.: Международные отношения, 1975. – С. 190. 2. Вине Ж.П., Дарбельне Ж. / Технические способы перевода / Ж.П. Вине, Ж. Дарбельне // М. 1976. – С. 157–167.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. *Night at the museum : 20th Century Fox 2007* [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.joblo.com/scripts/NAM2.pdf>

2. *Ocean's eleven : Late Warner Bros. Television 2001*[Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dailyscript.com/scripts/oceans_11.pdf/

3. Ніч в музеї [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://vvord.ua/Nichjv-muzee.html>

4. Одинадцять друзів Оушена [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://vvord.ua/11-Druzey-Oushena-1.html>

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ПІДРУЧНИКИ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Новосад А.А. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Дудолодова О.В.

Актуальність дослідження визначається тим, що процес інтеграції України в міжнародне економічне і політичне співавторство, виявлені у зв'язку з цим проблеми інформаційно-технологічного та культурного характеру зумовлюють необхідність вивчення іноземної мови. Умови, що склались, набувають особливого змісту і ставлять ряд стратегічних завдань, серед яких пріоритетними є навчання, яке забезпечує поряд з лінгвістичними знаннями успішне входження в іншомовну культуру і в інформатизоване середовище світового співавторства.

Сьогодні в Україні йде становлення нової системи освіти, що супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, пов'язаними із внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному входженню студентів в інформаційне суспільство.

Мультимедійні технології стали невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, що дозволяють підвищити його ефективність його ефективність.

Об'єктом дослідження є навчання студентів іноземної мови за допомогою технічних засобів навчання.

Предмет дослідження – удосконалення змісту і методики навчання іноземної мови допомогою технічних засобів навчання.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування і розробка методики навчання іноземної мови за допомогою мультимедійних засобів навчання.

Теоретичною основою дослідження слугували праці видатних методистів (І. О. Зимньої, О. О. Леонтьєва, Т. В. Рябової) та зарубіжних С. J. Brumfit,

К. Johnson), а також науковців, які займалися вивченням роботи з кіно хрестоматіями та навчальними фільмами, спеціально створеними в лабораторних умовах для опрацювання певної теми (Н.Ф. Бориско, М.Ф. Васильєв, М.І. Дубровін, М.В. Ляховицький, Л.П. Пресман, Р.М. Путиліна, І.А. Щербакова), а також автентичними художніми відеофільмами (Н.І. Бичкова) .

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, отримані в ході дослідження, можуть бути використані при вдосконаленні методів навчання іноземної мови в вищих навчальних закладах.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що підготовлені матеріали можуть використовуватись у навчальному процесі викладачами англійської мови на факультеті іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Наразі існує велика кількість робіт, присвячених проблемам розробки впровадження інноваційних методик у процес навчання іноземних мов, аналізу позитивних і негативних моментів новітніх підходів у порівнянні традиційними [Л.А. Сажко, Л. П. Маслак, Є. П. Тимченко, Т.М. Трофимішина, О.О. Чевичелова, А.Ю. Чуфарлічева]. Одним зі шляхів можливого поліпшення навчання іноземній мові у вищих навчальних закладах є використання новітніх інформативних технологій навчання. Новітні мультимедійні засоби навчання відкривають студентам доступно нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення усяких професійних навичок, дають змогу реалізувати принципово нові форми і методи навчання [3; с. 8].

Використання сучасних засобів навчання (програмні: мультимедійні підручники, диски, універсальні енциклопедії, презентації, відео-, аудіо матеріали, ресурси Інтернету; обладнання: ПК, аудіо-, відеоапаратура, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка) значно поліпшує якість подавання матеріалу заняття і ефективність його засвоєння студентами. Мультимедіа визначається, як взаємодія візуальних – і аудіо ефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення; дані, які включають різні

форми природної для людини інформації (звук і відео); одночасне використання різних форм представлення інформації та її обробка. Мультимедійні технології навчання є різновидом комп'ютерних технологій, які об'єднують традиційну статичну візуальну інформацію (текст, графіку) і динамічну інформацію (мову, музику, відео, анімацію), обумовлюючи можливість одночасного впливу на зорові і слухові органи чуття студентів [9, с.12-13].

Акцентуємо увагу на тому, що мультимедійні підручники значно розширюють можливості викладачів, сприяють індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності студентів. Також дають змогу максимально адаптувати процес навчання до їхніх індивідуальних особливостей. Комп'ютер використовується як допоміжний засіб для ефективного розв'язання вже існуючої системи дидактичних завдань. Змістом об'єкта засвоєння в комп'ютерній навчальній програмі цього типу є інформації, обчислювальні операції, демонстрації, тощо. Застосування комп'ютерів на практичних заняттях іноземної мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу, засвоюється значно більша кількість матеріалу, ніж за традиційного навчання [3, с. 9-11].

Дуже важливо не забувати про головну мету вивчення іноземної мови – оволодіти нею та вміти цією мовою спілкуватися. Саме тому все більш значущою стає схильність до посилення комунікативної спрямованості процесу навчання, зіставлення й наближення до справжнього спілкування у житті. Вважається, що головною складовою сучасного уроку англійської мови має бути комунікативність. Для досягнення комунікативної компетенції комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує новітні методики навчання, що поєднують комунікативні й пізнавальні. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента

(*learner-centered lessons*), цілеспрямованість і змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії за наявності віри викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук [3, с.5-7].

Зазначимо, що впровадження мультимедійних засобів навчання значно підвищує якість презентації навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення англійської мови, створює умови для більш тісної співпраці між викладачами і студентами.

Проаналізувавши характерні особливості впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес, можна виокремити такі переваги інтерактивного навчання: встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування; студенти мають можливість бути більш незалежними і впевненими у собі; викладач заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться робити помилки; студенти отримують можливість подолати страх перед мовним бар'єром; викладач не домінує; кожен студент залучений до роботи, має певне завдання; слабші студенти можуть отримати допомогу від сильніших; студенти можуть використовувати свої знання і досвід, набутий раніше.

Отже, застосування мультимедійних підручників у вищих навчальних закладах надає уроку специфічну новизну, яка за своїм змістом і формою викладення має можливість відтворити за короткий час значний за обсягом матеріал, а також подати його в незвичному аспекті, викликати у студентів нові образи, деталізувати нечітко сформовані уявлення, поглибити здобуті знання [8, с. 14-16].

Таким чином, здійснивши дослідження, констатуємо, що використання мультимедійних засобів в освітньому просторі дає нам змогу виокремити наступні особливості цієї технології: якісь зображення (яскраве, чітке і кольорове зображення не екрані); легке усунення недоліків та помилок у слайдах; детальне пояснення матеріалу або розгляд лише базових питань теми залежно від підготовленості студентів; коригування темпу й об'єму навчального матеріалу;

значне підвищення рівня використання наочності на занятті; зростання продуктивності як практичного, так і лекційного заняття.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що використання мультимедійних засобів навчання у професійній діяльності викладача іноземних мов дає змогу удосконалити зміст навчання, методи та організаційні форми навчально-виховного процесу, забезпечити високий рівень викладання, індивідуальний підхід у навчанні та підвищити ефективність подання нового матеріалу.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Озеряна С.А. (Харків)

Науковий керівник: канд.пед.наук, доцент Свердлова І.О.

За останні роки у зв'язку із збільшеною потребою у вивченні іноземних мов в стислі терміни і часто з вузькопрактичними цілями (опанування мови ділового спілкування, розмовною мовою та ін.) з'явилися різні напрями навчання мовам, об'єднані загальною назвою – інтенсивне, або прискорене навчання мові. В зв'язку з цим сформувався новий напрям досліджень – методика інтенсивного навчання.

Цей напрям досліджень особливий активно став розвиватися з середини 60-х рр. ХХ століття в Болгарії, де в науково-дослідному інституті суггестології під керівництвом професора Г. Лозанова були розроблені основи суггестопедичного методу навчання іноземним мовам (СугМО), що отримав поширення в багатьох країнах світу стосовно викладання різних дисциплін, а не тільки іноземних мов. На основі суггестопедичного методу навчання були запропоновані різні його модифікації: емоційно-смысловий метод (І.Ю. Шехтер), суггестокібернетичний, інтегральний метод (У.В. Петрусинський), метод прискореного навчання дорослих (Л.Ш. Гегечкори), метод активізації можливостей особи і колективу (Г. А. Китайміська), “експрес-метод” (Ілона Давидова) та ін.

Активно стали розроблятися також різні технології навчання (педагогічні технології), у тому числі: ігрові технології, проблемне навчання, проектні технології, інтерактивні технології та ін. Названі напрями досліджень розробляються на кафедрах методики викладання іноземних мов педагогічних ВНЗ і університетів.

Наша робота присвячена вивченню особливостей формування навичок говоріння в учнів старших класів середньої школи і в умовах інтенсифікації навчання. Об'єктом дослідження є процес формування навичок усного мовлення в учнів старших класів середньої школи, предметом дослідження – зміст системи вправ, спрямованих на формування вказаних вище навичок.

В ході дослідження треба було розв'язати наступні завдання:

- З'ясувати зміст поняття інтенсифікації навчання.
- Вивчити особливості формування навичок усного мовлення при використанні інтенсивних прийомів навчання.
- Дослідити особливості усного мовлення як виду мовленнєвої діяльності.
- Розробити комплекс вправ.

При побудові системи вправ ми виходили з того, що найбільш цінним добутком інтенсифікації навчання є “налаштованість” на психологічні потреби учнів. Психологічною основою становлення інтересу до навчання є формування мотивації. Велику виховну роль для зацікавленості у навчанні мають ситуації, які закріплюють позитивні емоції учнів. Тому багато завдань, включали такі ситуації, які були спрямовані на пробудження почуття власної спроможності учнів.

СТРАТЕГІЯ ОЧУЖЕННЯ В АНГЛО–УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Павленко О.Б. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, ст. викладач Гридасова О.І.

В основі перекладацьких стратегій лежить ряд фундаментальних поглядів, на які свідомо чи несвідомо покладається перекладач. Передбачається, що в процесі перекладу, розуміння оригіналу завжди передує перекладу не тільки у якості одного з двох послідовних етапів, але як обов'язкова умова процесу перекладу [3, с. 133].

У культурному ракурсі всі різноманітні підходи до перекладу умовно поділяються на дві протилежні тенденції: одомашнення й очуження [2, с. 11].

Стратегія очуження допомагає відстоювати національні інтереси певних народів, сприяє розвитку їх мови та культури, та, як стверджує Л. Венуті, переклад-очуження може бути формою опору проти етноцентризму та расизму, культурного нарцисизму та імперіалізму в інтересах демократичних геополітичних відносин [4, с. 20], оскільки він має за мету зберегти суттєву чужість іншомовного тексту замість того, щоб без розбору асимілювати все до цільової культури [4, с. 9].

Очуження – це “своєрідна фіксація відмінностей культури оригіналу від цільової культури, результатом якої є повне збереження культурної дистанції між оригіналом та перекладом”. “Чужі” елементи при такому розумінні можуть пояснюватися читачам у передмові, післямові, в примітках перекладача, в основі яких, однак, мусить лежати чіткий критерій [1, с. 222].

Способи перекладу та перекладацькі трансформації як тактики стратегії очуження:

1) транскодування:

антропоніми; назви організацій, закладів, підприємств та організаційних структур; неологізми; топоніми; слова-реалії; терміни іншомовного походження; імена фентезійних істот; назви фільмів та телесеріалів; назви фентезійних

предметів; назви препаратів; аббревіатури; назви вигаданих мов; назви інтернет сайтів; вигуки; етикетні формули.

Наприклад: *Albert Einstein – Альберт Ейнштейн, speech – спіч, cheerleader – черлідерша, MIT – MIT, Facebook – Facebook, okay-dokay – окі-докі.*

2) *пошук словникового відповідника:*

слова реалії; антропоніми; терміни іншомовного походження; топоніми; невластиві українській мові титули (із заміною аббревіатури повною формою слова); назви організації, закладів, підприємств та організаційних структур; назви препаратів; аббревіатури.

Наприклад: *dollars – долари, boss – бос, Disneyland – Діснейленд, NASA – НАСА.*

3) *нульовий переклад:*

аббревіатури; okazionalnі неологізми; назви та адреси інтернет-сайтів; терміни іншомовного походження; іншомовні вирази; назви ігор.

Наприклад: *USB – USB, holophonor – голофонор, Wikipedia – Вікіпедія, World of Warcraft – World of Warcraft.*

4) *калькування:*

Наприклад: *Angel – Енджел.*

Отже до тактик стратегії очуження відносяться: тактика транскодування, пошук словникового відповідника, тактика нульового перекладу та калькування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисова Г.В. В мире интертекста: язык, память, перевод / Денисова Г.В. – М: Азбуковник, 2003. – С. 222. 2. Кам'янець А. Б., Некряч Т. Є. Інтертекстуальна іронія і переклад / Кам'янець А. Б. – К.: Видавець Карпенко В.М., 2010. – С. 11. 3. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода / Комиссаров В.Н. – М.: Высш. шк., 1970. – С. 133. 4. Venuti L. The Translator's Invisibility. A History of Translation. / Venuti. – London, New York: Routledge, 1995. – 353 p.

КОНОТАТИВНА СЕМАНТИКА ОДИНИЦЬ СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ В АСПЕКТІ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Павліщева Я.О. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцов І.В.

Вивчення субстандартних підсистем мови є досить складною задачею, тому що серед лінгвістів не існує єдиної точки зору у визначенні природи такої лексики, її структури і функцій, ролі в житті соціальних груп і всього соціуму. Під мовним субстандартом ми розуміємо неоднорідну за своїм складом мовну систему, що характеризується ненормативністю, усною формою існування, маніфестацією субкультурних цінностей, нечіткими межами між її різновидами, репрезентацією на лексичному рівні. З даної точки зору субстандарт бачиться як феномен, протиставлений літературній мові. Студентський сленг, розглянутий у нашій роботі, являє собою частину такого субстандарту.

Лексичний матеріал є найбільш показовим засобом репрезентації світосприйняття носіїв субкультур у цілому, і студентської зокрема. Він наочно демонструє уявлення про чоловіка і жінку в мовній картині світу, втіленій у студентській культурі.

Лінгвістичне дослідження різних аспектів гендера викликає зацікавленість як у вітчизняних [1, 2], так і закордонних лінгвістів [3, 4].

Для опису гендерно маркованої семантики одиниць мови зручніше, на наш погляд, користатися категорією конотації. У нашому дослідженні ми виходимо з культурологічного, чи країнознавчого, аспекту виділення і вивчення конотації, коли конотація розглядається як “семантична частка” значення, що додає інформацію про об’єктивно існуючу реалію інформацією (при розгляді студентського сленгу) про її субкультурну специфіку.

Конотація – свого роду семантична сутність, що являє собою “пучок” інформації, що відноситься до значення номінативних одиниць мови та містить асоціативно-образні, кваліфікаційні і емотивні сигнали. При цьому ми виходимо з антропометричного підходу до проблеми конотації, вважаючи, що конотативна

семантика пов'язана з областю вираження відношення суб'єкта висловлювання до дійсності.

Усе вище сказане якнайкраще поєднується з природою сленгу. Таким чином, зв'язок одиниць студентського сленгу, що містять конотативну семантику, зі студентською субкультурою, а також такі їх властивості, як образність, оцінність, емотивність і антропометричність, роблять ці одиниці зручними для опису конотативного простору гендера у просторі студентської лінгвокультури. Враховуючи гендер як параметр мовної діяльності, можна зробити висновки про принципи організації цього простору, описати його змістовну специфіку, виділити одиниці, що найбільш адекватно відбивають властивості мови і культури в гендерному аспекті, з'ясувати особливості студентської гендерної лінгвокультури. Робота підтверджує, що в сфері гендеру простір культури формує систему цінностей, заборон і правил, зразків поведінки, виробляє певні гендерні моделі, що пронизують семантичну мережу мови.

Дослідження гендерної складової субстандарту є складною задачею, що свідчить про необхідність цілісного вивчення цього мовного явища з погляду гендерної лінгвістики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Калугина Е.Н., Красса С.И. Гендерные лингвоконцентры субстандарту / Е.Н. Калугина, С.И. Красса // Вестник Южно-Уральского Гос. университета. – 2012 р. – № 25 (284). – С. 27-31.
2. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты / А.В. Кирилина – М.: Институт социол. РАН, 1999. – 189 с.
3. Gilley H.M., Summers C.S. Sex differences in the use of hostile verbs / H.M. Gilley, C.S. Summers // Journal of psychology. – 1970. – № 76. p. – С. 33-37.
4. Eckes Th. Features of men. Features of women: assessing stereotypic beliefs about gendersubtypes / Th. Eckes // British journal of social psychology. – 1994. – № 33. – С. 107-123.

СПОСОБИ ЦИТАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

Паріяр А.Ч. (Харків)

Науковий керівник: ст. викладач Воробйова І.М.

Однією з характерних рис текстів сучасної художньої і публіцистичної літератури, мови засобів масової комунікації і навіть звичайної повсякденної мови є інтертекстуальність. У цьому зв'язку доцільно окремо виділити один з елементів інтертексту – цитату [3, с. 12].

Ми розглянемо цитати у ЗМІ в аспекті медіалінгвістики. Медіалінгвістика – це наука, яка займається вивченням функціонування мови в засобах масової інформації [1, с. 27]. Даний напрямок пов'язано з вивченням функціонування мови у сфері масової комунікації. При цьому масова комунікація є сам процес розповсюдження інформації. У сучасній зарубіжній медіа лінгвістиці найбільше визнання отримали три напрями в дослідженні комунікації – риторичний, когнітивний і дискурсивний [1, с. 43].

Одна з найхарактерніших ознак сучасної преси – широке використання авторами інтертекстуальних елементів. Причиною такого активного уведення у текст цитат, ремінісценцій, алюзій є, насамперед, необхідність пошуку все більш експресивних засобів вираження. Це обумовлено бажанням створити нову, живу мову на місці старої. Саме інтертекстуальність стала визначною рисою мови і стилю літератури в наш час. Медіатекст, в широкій інтерпретації цього терміну, – це цілісна єдність, яка має вербальні і медійні характеристики [2, с. 15].

Важливою ознакою текстової діяльності ЗМІ є те, що вона не передбачає безпосереднього включення в комунікацію адресата повідомлення, якщо мова не йде про передачу прямого включення, де очікується спонтанна реакція глядачів чи співрозмовника. Вона лише прогнозує реакцію читача або слухача.

Для того, щоб визначити особливості використання цитації ми проаналізували конкретні приклади з англомовної преси.

Наведемо приклад прямого цитування: *“Mr. Putin has pledged not to fall asleep under the warm blanket of petrodollars and to move ahead with changes. His backers say this commitment to move Russia’s economy forward justifies the heavy–*

handed way in which the Kremlin crushed opposition during the elections, which Western observers criticized as not up to international standards [The Wall Street Journal, 26.03.2011].

За допомогою прямого цитування автору статті вдається створення живого мовного образу *fall asleep under the warm blanket of petrodollars*, що кодує цілий комплекс відчуттів, емоцій, що викликає у свідомості реципієнта пучок асоціативних логічних і емоційних зв'язків, є одним із засобів посиленого впливу на адресата, тобто читача преси.

Наведемо приклад ремінісценцій, тобто прихованої цитати в англійській пресі: *“Peter Mandelson, chairman of a new evil empire, sorry PR consultancy, is here with banned from lobbying ministers and civil servants on behalf of his rich foreign* [The Sunday Times, 02.02.2011].

Використання поряд з виразом *evil empire* імені Пітера Мендельсона, британського міністра у справах бізнесу і підприємництва, відсилає до попередніх висловлювань цього політика, оскільки Пітер Мендельсон відомий своїми доброзичливими і ліберальними висловлюваннями щодо опонентів.

Розглянемо приклад алюзій: *“Since people are describing her as UKIP’s “secret weapon”, I assumed she was just another bit of political window dressing. Then I realized that she’s actually running for election herself (as UKIP’s candidate)* [The Sunday Times, 18.05.2010].

Another bit of political window dressing – один із прикладів алюзій. Хоча вираз *“window dressing”* зафіксовано в словнику як стійкий фразеологізм.

Таким чином цитата в українській пресі виконує три основні функції: номінативну, інформативну та прагматичну.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Добросклонская Т.Г. Что такое медиалингвистика? / Т.Г. Добросклонская // Вестник МГУ, серия “Лингвистика и межкультурная коммуникация”. – 2004. – № 2. – С. 167. 2. Добросклонская Т.Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ / Т.Г. Добросклонская. – М., 2008. – С. 195. 3. Фатеева Н.А. Интертекстуальность и ее функции в художественном дискурсе / Н.А. Фатеева // Изв. РАН. Серия литературы и языка. – 1997. – Т. 56. – № 5. – С. 12–21.

НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Педоренко Є.О. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Сverdлова І.О.

Аудіювання – це ефективний засіб отримання інформації з прослуханого тексту. Дослідники трактують аудіювання як перцептивну розумову мнемічну діяльність. Перцептивну тому, що здійснюється сприйняття на слух, розумову – бо пов'язана з основними розумовими операціями: аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстрагуванням, конкретизацією; мнемічну – тому, що відбувається виділення та засвоєння інформативних ознак мовних і мовленнєвих одиниць, реформування образу і впізнавання як результат зіставлення з еталоном, який зберігається в пам'яті.

Аналіз існуючих підручників та посібників для середніх шкіл свідчить про те, що в них фактично відсутні матеріали, які містять повний спектр вправ, що забезпечують формування та розвиток навичок цього виду мовленнєвої діяльності. Крім цього існуючі матеріали, як правило, не завжди враховують вікові особливості слухачів. Саме тому особливого значення та актуальності набуває ця робота. Предметом дослідження став зміст системи вправ, спрямованої на розвиток навичок аудіювання в 9-х класах загальноосвітньої школи.

При розробці системи вправ доцільно враховувати труднощі, що виникають при аудіюванні тексту. Дослідження свідчать, що труднощі бувають обумовлені: характером мовного матеріалу; змістом мови; способом викладу; умовами сприйняття.

Успішність аудіювання залежить від самого слухачого (від рівня розвитку в нього розмовного слуху, пам'яті, уваги, інтересу і так далі), його індивідуально-психологічних особливостей; мовних особливостей аудіотексту і його відповідності мовному досвіду і знанням учнів.

В методичному плані навчання аудіювання – це спеціально організована програма дій з текстом, що сприймається на слух. Оскільки це внутрішня діяльність, яка не піддається спостереженню, то необхідно поступово навчати окремих дій, які є її складовими компонентами. Ці дії є об'єктом

цілеспрямованого формування і розглядаються як проміжні цілі навчання аудіювання. Досягнення проміжних цілей проходить поетапно. На кожному етапі формуються відповідні механізми аудіювання мовленнєвих одиниць різних рівнів: 1) словоформи, вільного словосполучення, фрази, 2) понадфразової єдності, 3) цілого тексту.

Система вправ повинна забезпечувати: 1) вибір необхідних завдань, що відповідають характеру тієї чи іншої навички або уміння; 2) визначення необхідної послідовності вправ; в) розташування матеріалу і встановлення його співвідношення; 3) систематичність визначеного матеріалу і визначених вправ; 4) правильний взаємозв'язок (співвідношення і взаємодія) різних видів мовленнєвої діяльності між собою й усередині себе.

Послідовність вправ зв'язана із закономірностями оволодіння мовленнєвими вміннями.

Міцність засвоєного матеріалу може бути забезпечена у навчальному процесі шляхом підвищення змістовності навчального матеріалу, здійснення яскравого першого знайомства з новим матеріалом для створення живих образів, мобілізації мислення і почуттів, які сприяють запам'ятовуванню виконання численних тренувальних вправ, систематичного повторення того, що зберігається в пам'яті.

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА MIGHT
(на прикладі повісті Jerome K. Jerome
“Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)”)**

Писаренко О.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, ст. викл. Дудоладова А.В.

У мовознавчій науці на сьогодні не виявлено однастайності у визначенні явища модальності. Проте проблема визначення модальності на сьогодні є однією з актуальних питань лінгвістики. Складність вивчення модальності

полягає в тому, що в цій категорії включені такі ключові поняття комунікативного процесу, як об'єктивна дійсність, висловлення та його автор.

Модальність – функціонально-семантична категорія, яка виражає відношення змісту висловлення до дійсності або суб'єктивну оцінку висловлюваного. Вона є однією з важливих мовних категорій, що сприяє виконанню реченням свого комунікативного призначення [4, с. 367].

При аналізі будь-якого художнього твору необхідно розрізняти існування модальності у двох виявах: об'єктивної та суб'єктивної. Об'єктивна модальність є модальність, ознакою якої формується висловлювання і предикативна одиниця, що виражається синтаксичним індикативом. Семантичний обсяг суб'єктивної модальності значно ширше семантичного обсягу об'єктивної модальності. Смісловою основою суб'єктивної модальності є оцінка у сенсі слова. Однак в контексті часто складно чітко розмежувати ці дві категорії. Більшість дослідників стверджують, що модальність в тексті є суб'єктивною. Для характеристики категорії модальності у методиці лінгвістичних досліджень також виділяють принцип функціонально-семантичного підходу [4, с. 7].

Вчений Б. А. Іл'їш відзначав, що “модальність може виражатися в реченні різними способами: модальними словами, модальними дієсловами, іноді просто підбором слів, інтонацією та, нарешті, способом дієслова” [2, с. 118]. В сучасній англійській мові виділяють граматичні та лексичні засоби вираження модальності. До граматичних можна віднести модальні дієслова *need, must, should, will/would, can/could, ought, may/might*. Ці дієслова можуть послаблювати своє первинне значення бажаності, обов'язку, необхідності та передавати лише відношення мовця до предмета висловлювання. Щодо лексичних засобів, то до них належать модальні слова, такі як: *perhaps, probably, maybe, possibly*.

Всі теоретичні вживання будь-якої словоформи можна розділити на прямі (первинні) і непрямі (вторинні). У повісті *Jerome K. Jerome “Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)”* проаналізоване модальне дієслово *might*,

що виражає первинне значення реалізації, в даному тексті займає 42 % проаналізованих прикладів. Такі функціональні одиниці здебільшого виражають однотипне семантичне значення без будь-яких відтінків емоційності чи експресивності, тобто показ “сумніву, невпевненості”, наприклад, “...but thought that if he DID sleep anymore, he might just as well be dead, and so save his board and lodging” [3, с. 136].

Модальне слово *might* в поєднанні з неозначеним інфінітивом звичайно називає майбутню дію і виражає припущення можливості та малоїмовірне припущення. Наприклад, “Life is brief and you might pass away before I had finished” [3, с. 135]. Такий приклад демонструє не тільки вираження модального дієслова *might* у первинному значенні, але й застосування іронії для підкреслення емоційно-експресивного навантаження, що характерно для творів Джерома К. Джерома.

Своєрідною структурою прояву модальності дієслова первинного значення в англійській мові є заперечна частка *not*. В аналізованому тексті така структура *not+ might* зустрічається доволі часто. Наприклад, “It is a great pity, because he will never be a success as it is, while there are one or two colours in which he might not really look so bad, with his hat on” [3, с. 142]. В поданому реченні модальну структуру можна пояснити як структуру, яка виражає малоїмовірне заперечення, що також є характерним для первинного значення модального дієслова *might*.

В художньому тексті часто зустрічаються і такі структурні моделі, як модальне дієслово *might+be*. Наприклад, “They said that as a poet, or a shilling shocker, or a reporter, or anything of that kind, I might be satisfactory...” [3, с. 89].

Вторинна ознака модального дієслова також, як і первинне значення, виражає відношення мовця до повідомлюваного. Проте на відміну від прямої семантики, непряма виступає факультативною ознакою висловлювання. Вторинним значенням аналізованого дієслова є:

1. вираження пропозиції, рекомендації (з простим інфінітивом) – 10 % проаналізованих прикладів [5, с. 227], наприклад, “Oh, you - !” “Here, let me do it.”

“*There you are, simple enough!*” – really teaching them, as you might say” [3, с. 78]; або докір (з перфектним інфінітивом) – 7%, наприклад, “*George fancied that, if it had not been for the restraining influence of the sweet woman at his side, the young man might have given way to violent language*” [3, с. 77];

2. припущення можливості – 9%. Це ж саме семантичне значення може передавати умовна форма *might*, яка виражає ще меншу ступінь вірогідності. Наприклад, “*I was thinking of other things, and forgot, as any one might easily understand, that I was steering, and the consequence was that we had got mixed up a good deal with the tow-path*” [3, с. 54];

3. умовна форма *might* вживається для вираження прохання у пом’якшеній формі або докору – 8% [1]. Наприклад, “*...and as for the boards, you might, if you have five minutes to spare, and there is nobody about, take one or two of them down and throw them into the river*” [3, с. 177]. В даному контексті модальне дієслово *might* чітко зберігає семантичне значення вираження прохання не в формі докору, а у пом’якшеній формі;

4. об’єктивна можливість – 8%, наприклад, “*I am a chemist. If I was a cooperative stores and family hotel combined, I might be able to oblige you*” [3, с. 101];

5. дозвіл – 7%, наприклад, “*You might look daggers at him for an hour and he would not notice it, and it would not trouble him if he did*” [3, с. 63];

6. лексичний зворот *may/ might as well* в сполученні з інфінітивом виражає намір або рекомендації, зверненої до другої особи (5%). Зворот *might just as well + infinitive* означає *It would be equally good to...*, тобто виражає тільки одне припущення [6], наприклад, “*Might just as well as the catto find anything as expecto people to find it*” [3, с. 34]. В даному прикладі модальне дієслово не перекладається, а тільки вживається як допоміжне для підкреслення невдоволення, докору.

7. Вживається як допоміжне дієслово (4%) для створення складної форми умовного способу [5, с. 227], наприклад, “*...but thought that if he did sleep anymore, he might must as well be dead, and to save his board and lodging*” [3, с. 19].

58 % із проаналізованих прикладів у художньому творі *Jerome K. Jerome* “*Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)*” є прикладами модального дієслова *might* з вторинним значенням, що свідчить про багатство смислів, використаних автором у повісті, які реалізуються саме через наведені мовні засади. Таким чином, мовознавча наука все глибше досліджує питання модальності дієслів у англійській мові, адже така категорія може впливати як на поведінку людей, так і на процес мислення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абабілова Н. Особливості перекладу англійських конструкцій з інфінітивом українською мовою в художніх творах / Н. Абабілова // Лінгвістика: актуальні проблеми граматики. – Випуск 10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvkhdu/2010_X/18.pdf
2. Вус Н. Й. Модальність та її трактування у працях дослідників / Н. Й. Вус // Словянський збірник : збірник наукових праць. Вип. 12. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. – С. 119-128.
3. Джером К. Джером Трое в лодке, не считая собаки / Джером К. Джером // Книга для чтения на английском языке. – СПб., 2007. – 256 с.
4. Зяблюк М. П. Українська мова : енциклопедія / М. П. Зяблюк // 2-ге вид. – К., 2004. – 824 с.
5. Крысенко С.М. Новейший англо-русский, русско-английский словарь / С.М. Крысенко // Харьков : ОАО “Харьковская книжная фабрика им. М. В. Фрунзе”, 2010. – 704 с.
6. Сушко З. Концепт комічного в інтерпретаціях Ю. Лісняка / З. Сушко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Lits/2011_33/531_537.pdf

КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ

Ролік С.М. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцова М.А.

Раціональне керування навчальним процесом з іноземної мови неможливе без чіткої системи контролю за ходом формування мовних навичок і вмінь

студентів. Під час контролю не тільки викладач одержує уявлення про рівень навченості студентів, але і кожен студент одержує можливість свідомо коректувати власну мовну діяльність.

В останні десятиріччя зростає зацікавленість як у вітчизняних, так і в зарубіжних методистів до різноманітних аспектів контролю іншомовних знань, навичок і вмінь, зокрема, до тестового контролю лексичних, граматичних, фонетичних навичок, окремих видів мовленнєвої діяльності, а також комунікативної компетенції в цілому. Однак, незважаючи на велику кількість праць, присвячених контролю, питання залишається недостатньо розробленим, особливо для студентів молодших курсів мовних ВНЗ.

Проведення контролю знань на молодших курсах має ряд особливостей, однією з яких є наявність в групах студентів з різним рівнем базової підготовки. Крім того, проблемною є також відсутність навичок самостійної роботи. Отже, при здійсненні контролю знань студентів молодших курсів, дуже важливим є диференційований підхід. Поперше, такий підхід підвищує впевненість у своїх силах студентів зі слабкою базовою підготовкою й дозволяє їм поступово виходити на більш високий рівень знань. По-друге, викладач може підвищувати вимоги до „сильних” студентів, не озираючись на загальний рівень підготовки студентської групи. По-третє, виникає реальний стимул для навчання саме протягом семестру, прискорюється опанування студентами навичок самостійної роботи й покращується рівень розуміння дисципліни.

Інтенсивність роботи студентів і тривалість збереження в пам'яті засвоєного матеріалу багато в чому залежать від частоти і регулярності контролю [1, с. 45]. Саме з цієї причини проведення контролю повинно проходити регулярно. Необхідно пам'ятати, що контроль – це не самоціль, а ефективна форма повторення – узагальнення і впорядкування вивченого.

При проведенні контролю варто керуватися наступними принципами:

1. Контроль повинен мати регулярний характер.
2. Контроль повинен охоплювати максимальну кількість студентів за одиницю часу.

3. Обсяг контрольованого матеріалу повинен бути невеликим, але досить репрезентативним, щоб за ступенем його засвоєння, володіння можна було судити, чи придбали студенти необхідні навички та вміння.

Контроль на заняттях з іноземної мови може переслідувати різні цілі, однак у всіх випадках він не є самоціллю і носить навчальний характер: він дозволяє удосконалювати процес навчання, замінити малоефективні прийоми і способи навчання більш ефективними, створювати більш сприятливі умови для корекції і поліпшення практичного володіння мовою, для виховання студентів засобами іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мусницкая Е.В. Контроль в обучении иностранному языку / Е.В. Мусницкая. – М. : МГПИИЯ им. М.Тореза, 1989. – 89 с. 2. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез. – М. : Издательский центр “Академия”, 2005. – 336 с.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ

Романченко Т.О. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцова М.А.

Інновації в системі вищої освіти визначають необхідність підготовки фахівців, які володіють своїм предметом і вміють передавати знання та досвід іншим, здатні продуктивно діяти в мінливому середовищі.

Досягнення цієї мети можливе лише за умови оптимізації професійно-педагогічної підготовки, тому актуальність дослідження полягає в об'єктивній потребі підвищення рівня фахової підготовки спеціаліста мовного профілю та недостатній теоретико-практичній розробленості обраної проблеми.

Для формування професійних знань та вмінь необхідно впливати не тільки на пізнавальні процеси, але й на спрямованість, почуття, волю, інтереси, психічні

стани студентів. При цьому вирішальне значення приділяється організації навчальної діяльності студентів. Згідно з теорією А.Н. Леонтьєва, П.Я. Гальперіна, знання, які підлягають засвоєнню, як пише Н.Ф. Талізїна, не можуть бути передані у готовому виді, шляхом звичайного повідомлення чи показу. Вони можуть бути засвоєні тільки у результаті певної діяльності учнів, тобто у результаті виконання певної системи дій [3, с.12].

Формування професійних умінь студентів здійснюється на навчальних заняттях з усіх навчальних дисциплін і в процесі педагогічної практики. Поняття “практична підготовка” майбутніх учителів вводиться в дослідженні Сисоєвої С.О. Практичний компонент змісту, на думку автора, передбачає оволодіння умінням організації навчально-виховного процесу [2, с.70-71].

В роботі досліджено педагогічну практику студентів IV курсу факультету іноземних мов, яка має свої особливості [1, с.23]. Її специфіка полягає у тому, що вона носить комплексний характер, який вимагає від студента мобілізації та застосування усіх набутих знань, умінь і навичок за обраною спеціальністю, загальної ерудиції, а також індивідуальних здібностей.

Для успішного здійснення навчально-виховної роботи і формування у студентів інтересу до педагогічної професії виділяють необхідний мінімум педагогічних аналітичних умінь, котрими студенти мають оволодіти в період проходження педагогічної практики в школі: аналізувати навчальний матеріал; дії учнів; передовий педагогічний досвід; власні дії та результати своєї діяльності в період педагогічної практики (самоаналіз).

Досвід роботи педагогічних вищих навчальних закладів і проведені дослідження доводять, що навчання студентів у процесі педагогічної практики вмінню спостерігати педагогічний процес, аналізувати педагогічні факти і синтезувати диференційовані знання з психології, педагогіки і приватних методик у розв’язанні практичних завдань сприяє формуванню не тільки педагогічних умінь як основи педагогічної майстерності вчителя-вихователя, але і його професійних інтересів.

Педагогічна практика, з одного боку, слугує перевіркою професійних якостей майбутнього вчителя, а з іншого – вона є найважливішим етапом формування педагогічних здібностей, їхнього прояву у самостійній педагогічній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мащенко С.Г. Рекомендації з педагогічної практики для студентів факультету іноземних мов. / [Мащенко С.Г. , Свердлова І.О. , Гусєва П.Т та ін.]. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 100 с. 2. Сисоєва С.О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня: дис...доктора пед.наук: 13.00.04 / Світлана Олександрівна Сисоєва. – К., 1997. – 428 с. 3. Тализіна Н.Ф. Управління процесом засвоєння знань. / Тализіна Н.Ф. – М., 1975. – с. 41.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДАЛЬНОГО ДІЄСЛОВА “CAN” У РОМАНІ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА “THREE MEN IN A BOAT”

Саєнко П.П. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, ст. викладач Дудоладова А.В.

Метою нашої курсової роботи є дослідження явища модальності в англійській мові на прикладі функціонування дієслова “can”.

Об’єктом дослідження є функціонування модального дієслова “can”.

Предметом дослідження є особливості функціонування дієслова “can” в художньому тексті ‘Three Men in a Boat’.

Слід зазначити, що модальність може реалізовуватися то на граматичному, то на лексичному, то на інтонаційному рівні або ж на ділянках висловлювання в цілому та має різноманітні засоби вербалізації. Вона знаходить своє вираження за допомогою різноманітних граматичних і лексичних засобів: спеціальних форм способів дієслова (в англійській мові – Subjunctive II), модальних дієслів (must, can), модальних слів (perhaps, likely), інтонаційних засобів.

У лінгвістичній науці модальні дієслова вважають одними з найбільш суперечливих лексико-граматичних розрядів слів. Починаючи з другої половини ХХ сторіччя чимало вчених звертають увагу в своїх працях саме на цей аспект. Модальні дієслова не отримали цілковитого роз'яснення, що пов'язано з їхньою багатоплановістю, специфікою мовної вербалізації та функціональними особливостями.

Найчастіше саме модальні дієслова є основним засобом вираження модальності в англійській мові. Особливо ж поширені вони в рамках художнього контексту. Зокрема, це стосується й роману Джерома К. Джерома 'Three Men in a Boat' та модального дієслова "can" [1]

Слід зазначити, що в романі Джерома К. Джерома 'Three Men in a Boat' модальне дієслово "can" представлено, як у своєму первинному, так і в своєму вторинному значенні. Проте, між цими значеннями спостерігається очевидний дисбаланс за частотою вжитку: за нашими підрахунками на первинне значення модального дієслова "can" ("мати фізичну чи розумову здатність, спроможність щось зробити") припадає понад 70 % усіх прикладів. Що ж стосується вторинного значення, яке здебільшого стосується емоційного спектру, то його частка в романі складає лише трохи менше 30%.

Але саме вторинне значення модального дієслова "can" допомагає зробити твір яскравішим, емоційнішим. А, зрештою, викликати в читача сильні емоції (які саме залежить від жанру літератури) – це основна мета будь-якого письменника. Отже, значущість вторинного значення модального дієслова "can" у романі Джерома К. Джерома 'Three Men in a Boat' не можна ставити під сумнів.

Загалом, можна зробити висновок, що модальність – своєрідний "ключ" до розуміння англійської натури, адже тільки висловлюючи власні емоції кожна нація розкриває свій власний, унікальний характер. Саме тому модальність посідає визначне місце в системі англійської мови. Що ж до відчутного дисбалансу за частотою вжитку значень конкретно модального дієслова "can", то

це, певно, можна пояснити тим, що англійська мова є логічною та послідовною, а вживання емоцій можливо лише за наявності об'єктивних підстав для цього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Jerome K. Jerome 'Three Men in a Boat' [Электронный ресурс]. – Режим доступа: homeenglish.ru

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАВИЧОК МОВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРИ МОДУЛЬНОМУ НАВЧАННІ

Сохет Т.Л. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцова М.А.

На сучасному етапі метою навчання іноземної мови у мовному ВНЗ стає "зрощування" особистісного потенціалу людини, виховання його здатності до самовизначення та самореалізації, до успішної діяльності в майбутніх професійних і соціальних ситуаціях, до здатності бути автономним, самостійно проектувати свою освітню траєкторію і нести персональну відповідальність за результати та якість своєї освіти. Саме кредитно-модульний підхід у поєднанні з творчими завданнями допомагає вирішувати більшість з цих проблем.

Застосування творчих завдань в межах модульної системи навчання має кілька причин. Модульний підхід забезпечує можливість індивідуалізувати процес навчання. Навчальні плани та програми будуються з урахуванням індивідуальних потреб і творчих здібностей студентів.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це новітня модель національної системи вищої освіти, яка враховує засади Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) і є найбільш оптимальним варіантом для заміни наявної системи вищої освіти України.

Перевагами кредитно-модульної системи навчання, на нашу думку, є таке:

- організація навчання, за якої враховуються інтереси і здібності студентів;
- посилення індивідуалізації взаємостосунків викладача зі студентами;

- посилення контролю за діяльністю студентів;
- підвищення мотивації студентів до навчання та їх відповідальності за його результати;
- зростання самостійності, самовизначеності, самопізнання і самооцінки процесу і результату своєї діяльності за рахунок самостійної роботи;

Методика використання творчих завдань в умовах кредитно-модульної системи дозволяє, крім розвитку творчих здібностей студентів, вирішувати водночас традиційні завдання: визначати рівень засвоєння конкретного програмного матеріалу, виявляти пробіли в розвитку мовних навичок та ін. Під час виконання таких робіт розвивається як образно-асоціативне, так і абстрактне мислення, удосконалюються аналітичні та синтезуючі вміння, працюють інтуїція, уява і фантазія.

Для розвитку навичок усного мовлення нами пропонується залучати студентів до виконання завдань на відтворення ситуацій, рольових ігор, сценаріїв, симуляцій, дискусій. На просунутому етапі організуються вільні дискусії у формі форумів, диспутів; студенти залучаються до виконання проектів. Аналіз показує, що використання творчих завдань такого типу сприяє активізації рецептивних і продуктивних мовних навичок; формуванню вмінь побудови логічних висловлень різних функціональних стилів; виробленню здатності до рішення проблем. Творчі завдання на формування та розвиток навичок усного мовлення можуть виконуватись з опорою на зорову, звукову та письмову наочність.

Для розвитку письмових навичок широко залучається метод проектів, який дозволяє розвивати творчі можливості студентів, активізуючи їхні знання з різних областей при рішенні однієї проблеми, розвиває оригінальність і точність, швидкість і гнучкість думки. Великі можливості для навчання творчому письму має диктант: репродуктивний, індивідуальний творчий, парний творчий, колективний творчий. Письмові творчі завдання мають величезний навчальний потенціал і можуть використовуватись на кожному занятті з іноземної мови.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що творчі завдання сприяють інтенсивному формуванню та розвитку навичок усного та письмового мовлення, удосконалюванню дослідницьких навичок у студентів, готують їх до подальшої інтелектуальної та професійної діяльності.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Тридуб К.С. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Сverdлова І.О.

Робота присвячена вивченню особливостей формування лексичних навичок в учнів старших класів середньої школи. Об'єктом дослідження став процес формування лексичних навичок в різних видах мовленнєвої діяльності в учнів старших класів середньої школи, а предметом – зміст системи вправ, спрямованих на формування лексичних навичок на матеріалі теми “Транспорт та подорожі”.

Оскільки метою навчання іноземних мов в школі є розвиток усних і письмових форм спілкування, то володіння лексикою в плані семантичної точності, синонімічного багатства, адекватності і доцільності її використання є невід'ємною передумовою реалізації цієї мети. Формування лексичних навичок проходить в умовах, коли учні мають опанувати не тільки відомості формально-структурного характеру, але і знання ситуативних, соціальних і контекстуальних правил, яких дотримуються носії мови.

Для методики навчання найбільш перспективними є такі підходи до типології лексики, в яких враховуються як кількісні, так і якісні характеристики слів. На користь такого підходу свідчить наступне: легкість встановлення типів слів на основі якісних характеристик, можливість їх застосування до усіх видів мовного матеріалу, чіткість в розмежуванні природи труднощів, різноманітність прийомів роботи над лексикою, рівноцінна можливість використання якісної диференціації на усіх етапах навчання.

Формування лексичних навичок передбачає проходження певних етапів: семантизації лексичних одиниць; автоматизації; подальшого удосконалення.

Важливим етапом роботи над лексикою є вибір способів семантизації лексичних одиниць, які залежить від ряду чинників, зокрема: від якісних характеристик слова, від його приналежності до продуктивного або рецептивного мінімуму, від етапу навчання і мовної підготовки класу, а також від того, чи працюють учні самостійно або під керівництвом учителя.

Підготовка учителя до пояснення нової лексики зводиться до наступного: аналізу нових слів з метою визначення трудностей, обґрунтування способів семантизації словарних одиниць, складання коментарів, якщо в підручнику пояснення не даються, визначення послідовності вправ, а також доцільності їх виконання в класі і удома.

При побудові системи вправ важливо дотримуватися логічної послідовності розумових операцій по засвоєнню лексики. Комплекс вправ треба складати, враховуючи особисті вікові характеристики. Для того, щоб лексичні вправи являли собою цілісну систему, необхідно робити відповідний вибір та організацію лексичних одиниць та встановлювати методичну типологію труднощів.

КОНЦЕПТОСФЕРА “ГРОШІ” У СТУДЕНТСЬКОМУ СЛЕНГУ США

Трухіна О.В. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Рубцов І.В.

Сучасна лінгвістика намагається усвідомити суть мовних явищ з когнітивної точки зору. Не є виключенням і різні не літературні підсистеми, однією з яких є студентський сленг США. Певний інтерес вчених-лінгвістів до субстандарту пояснюється тим фактом, що він являє собою одне з основних джерел поповнення національного мовного стандарту США.

У сучасних дослідженнях спостерігається зростання інтересу до вивчення концепту “гроші”, бо вони є одним з базових концептів культури сучасного

суспільства [2]. Як відзначає Є.Ю. Булигіна, концепт “гроші” відіграє в картині світу мовної особистості все більш важливу роль [1]. Як у домінуючій американській культурі, так і в інших соціальних групах (серед студентської молоді у тому числі) концепт “гроші” та знаки, що його репрезентують, посідають у мовній картині світу пріоритетні позиції як носії значущих для особистості цінностей. Концептосфера “гроші” у молодіжному сленгу представлена великою кількістю сленгізмів, утворених різноманітними способами. Проведене дослідження свідчить, що основним способом утворення сленгізмів для позначення грошей в студентському сленгу є метафора. При цьому, домінуючим є метафоричне перенесення “гроші – їжа”, що свідчить про життєву важливість грошей в уявленні студентів США.

Діахронічний аналіз американського студентського сленгу дозволяє простежити специфіку утворення концепту “гроші” в мовній картині світу носіїв мови в досліджувані історичні періоди. Перші згадки сленгових позначень грошей в США припадають на середину 19 ст. Громадянська війна, скасування рабства, промисловий розвиток, активна імміграція сприяли появі нових сленгових термінів і саме у 19 сторіччі відбувається реформа освіти в США, що дає новий приплив студентів з різних верств суспільства, включаючи жінок. Однак нові сленгові позначення грошей починають активно з'являтися тільки у 20-х роках 20 ст., що зумовлено новими літературними і музичними течіями. У цей час вперше молодіжний сленг починає переважати над сленгом старшого покоління. Починаючи з 50-х років 20 ст. відбувається активізація розвитку молодіжної культури і субкультур, у зв'язку з чим виникає безліч нових сленгізмів, які продовжують виникати протягом 60-х, 70-х і 80-х років. У цей період з'являється багато позначень грошей, взятих з популярних у той час пісень, а також використовуються назви грошей, які давно вийшли з обігу, що свідчить про циклічність сленгу. Новий виток появи сленгізмів припадає на 90-ті роки і відображає економічний розквіт і технічний прогрес Сполучених Штатів, що не обійшов студентську молодь Америки. Починаючи з 2000-х років

концептосфера “гроші” в студентському сленгу США під великим впливом Інтернет мереж поповнюється майже щороку.

Таким чином, не дивлячись на відносно невелику кількість студентських сленгізмів зі значенням “гроші”, проведені дослідження дає можливість зробити висновок, що така лексика є важливим компонентом фонових знань, а її вивчення допомагає краще зрозуміти своєрідність студентського світосприйняття, та відношення молоді до елементів соціального побуту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Булыгина Е. Ю. Лексическое воплощение концепта “деньги” в современной публицистике / Е. Ю. Булыгина // Отражение русской языковой картины мира в лексике и грамматике. – Новосибирск, 1999. – С. 5-13.
2. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1997. – 824 с.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ, ДО СКЛАДУ ЯКИХ ВХОДЯТЬ КОЛОРОНІМИ

Ушак Я.А. (Харків)

Науковий керівник: ст. викл. Воробйова І.М.

Фразеологія як наука виникла лише на початку 20 століття. На сьогоднішній день нез’ясованими залишаються питання про статус фразеології, хто є основоположником даної дисципліни та велика кількість проблем з теорії даної науки. Фразеологічний фонд сучасної англійської мови відрізняється багатством і різноманіттям, і кожен аспект його дослідження заслуговує на особливу увагу.

Фразеологізми утворюються в мовленні і відображають ті явища і предмети, що безпосередньо оточують людей; люди в свою чергу, надають їм тих чи інших характеристик, в тому числі ознак за кольором. Саме таким чином і відбувається збагачення та насичення мови, тому ми вважаємо доцільним дослідити фразеологізми, зокрема ті, що містять колороніми. Одним із завдань дослідження, на нашу думку, є з’ясування того, наскільки значення колороніма може впливати на

загальне значення фразеологізма. Мова наповнена фразеологізмами сприймається краще. Отже, цілком закономірно, що у деяких фразеологізмах, які увиразнюють, емоційно забарвлюють образність в мовленні, саме колір є складовою частиною. Колір допомагає створити яскраві зорові образи з сухих абстракцій, що робить мовлення барвистим, соковитим та емоційно насиченим.

Оскільки фразеологізм є мовною універсалиєю, то можна припустити, що в будь-якій мові існують фраземи, до складу яких входять назви кольорів, адже фразеологізми відображають реалії життя. Безсумнівно, для кожної мови буде різним психологічне тлумачення кольорів, яке дасться взнаки при перекладі ФО. Розбіжності у сприйманні певним народом докільля вплинуть на кількість фразем з одним і тим самим кольором у різних мовах.

За результатами дослідження встановлено, що в англійській мові найбільшу кількість становлять фразеологізми з колоронімом *black* (24,71%). На другому місці фраземи з компонентом *blue* (16,86%). Далі у порядку зменшення йдуть такі назви кольорів як *white* (15,01%), *red* (14,31%), *green* (9,47%), *yellow* (6,47%), *rosy*, *pink* (3,24%), *gray* (2,78%), *brown* (2,54%), *purple* (0,69%), *orange* (0,23%). Серед фразеологізмів зустрічаються і такі, до складу яких входять два або більше колороніми. Вони становлять 3,69% проаналізованих фразем. Отже, у фразеологізмах найчастіше використовуються назви тих кольорів, які за теорією Ньютона не існують – чорний та білий. Однак на думку Й.В. Гете, чорний та білий є першоосновою утворення інших кольорів: “для виникнення кольору необхідні світло і морок” [1, с.133].

В науці можна виділити три основних типи фразеологізмів: фразеологізми-порівняння в основу яких покладено часткове переосмислення (*as black as night*, *as white as snow*), фразеологізми-метафори, метафоричний тип переосмислення є “переносом найменування з одного денотата на інший, який асоціюється з ним на основі реальної або уявної схожості (*to see through rose-coloured spectacles*), та фразеологізми-метонімії, переосмислене значення яких асоціативно пов’язане з буквальним значенням компонентів (*black coat*, *black gold*, *white-collared workers*). Найбільш розповсюдженими вважаються фразеологізми метафори [2, 195].

Будучи компонентом фразеологізму колоронім виконує багато важливих функцій, зокрема смислоутворювальну, смислорозрізнявальну, атрибутивну. Простіше кажучи, сьогодні фразеологізми до складу яких входять колороніми, займають невід'ємну частину життя не тільки вченого-філолога, але й пересічної людини. Тому збільшення кількості фразеологізмів, та розширення їх значення є невідворотним процесом і буде об'єктом досліджень ще не одного покоління науковців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гете И.В. Избранные философские произведения. – М.: Наука, 1964 – 520 с.
2. Стилистика английского языка: Учебник / А.Н. Мороховский, О.П. Воробьева и др. – К.: Высшая школа, 1991 – 241 с.
3. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. – New-York, 1993 – 2129 p.

РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК СПОСІБ ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Фандєєва А.Є. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І.

Рольову гру як різновид гри слід вважати діяльністю. Як навчальна, або дидактична гра вона поєднує в собі риси ігрової та навчальної діяльності. У навчанні іншомовного усного мовлення рольова гра є насамперед мовленнєвою діяльністю студентів, в ході якої вони програють різноманітні соціальні та міжособистісні ролі, реалізуючи при цьому як вербальні, так і невербальні засоби спілкування [1].

Педагогічна мета використання рольової гри в навчанні діалогічного мовлення реалізується в завуальованій формі [2].

Компонентами рольової гри є:

- ролі;
- навчально-мовленнєва ситуація;
- рольові дії [3].

Ролі, які студенти програють на занятті, можуть бути соціальними та міжособистісними. Добирати ролі для навчання діалогічного мовлення слід таким чином, щоб формувати в студентів активну життєву позицію, кращі людські якості і почуття колективізму, взаємодопомоги, милосердя, співчуття тощо [3].

Як показали спостереження, характер навчально-мовленнєвих ситуацій змінюється поступово, відповідно до набутих студентами діалогічних умінь. Вони можуть подаватися на трьох рівнях:

- розкриваються всі чотири згадані вище компоненти;
- пропонуються реальні обставини та стосунки між комунікантами (через розподіл ролей), при цьому мовленнєвий стимул (комунікативне завдання) менш повний;
- реальні обставини і мовленнєвий стимул подаються у найзагальнішому вигляді, а стосунки між партнерами учні встановлюють самі (самостійний вибір ролей) [1].

Навчально-мовленнєві ситуації здебільшого подаються за допомогою вербального опису, який може бути усним або письмовим [3].

Рольові дії, що їх виконують студенти, програючи певні ролі, є третім компонентом рольової гри. Як різновид ігрових дій, рольові дії органічно пов'язані з роллю – головним компонентом рольової гри – і складають разом з нею нерозривну основу, суть гри [3].

У навчальному процесі з іноземної мови рольова гра може виконувати такі функції: навчальну, мотиваційно-збуджувальну, орієнтуючу, компенсаторну, виховну [2].

Рольові ігри можна класифікувати за трьома критеріями:

- навчальною метою;
- кількістю учасників;
- рівнем самостійності учасників [2].

Рольова гра, будучи найбільш точною і в той же час доступною моделлю іншомовної форми спілкування, являється тою організаційною формою

навчання, яка дозволяє найбільш оптимально спарувувати групові, парні і індивідуальні форми роботи на занятті і в позааудиторний час [1].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маслыко Е.А., Бабинская П.К. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская. – Минск, Высш. шк., 2001. – 522 с. 2. Панфілова О.П. Ігрове моделювання у діяльності педагога / О.П. Панфілова. – М.: Академія, 2000. – 243 с. 3. Рогова Г.В., Рабинович Ф.М. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г.В. Рогова, Ф.М. Рабинович. – М.: Просвещение, 1991. – 315 с.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ГОВОРІННЯ У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Фролова А.В. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.

На сучасному етапі навчання іноземній мові говоріння, як одна з форм комунікації, відіграє важливу роль, презентуючи в цілому інші види мовленнєвої діяльності, з якими воно тісно пов'язане, являючи собою так званий продуктивний (експресивний) вид мовленнєвої діяльності.

Підґрунтям для ефективного навчання говорінню є поетапне формування мовленнєвих автоматизмів, або мовленнєвих навичок: граматичних, лексичних, вимовних. Вказані навички в сукупності складають операційний рівень говоріння як уміння, яке має свої власні якості: цілеспрямованість, продуктивність, самостійність, динамічність, інтегрованість.

Говоріння використовується не тільки для того, щоб передати вже готове повідомлення, але і для того, щоб відпрацювати, уточнити власну думку.

Навчання студентів-філологів правильності говоріння є необхідною умовою формування мовленнєвої компетенції. Для забезпечення граматичної

правильності висловлювання студентів необхідно розробити методичку навчання граматичної сторони говоріння.

Говоріння може розглядатися в трьох площинах: змісту (мислення), вирази (мови) і виконання (артикуляція та інтонація).

Навчання говорінню будується на застосуванні вправ різного типу.

Метою граматично спрямованих комунікативних вправ є формування мовних граматичних навичок на знайомому лексичному матеріалі. Мета лексично спрямованих мовних вправ, у свою чергу, полягає в тренуванні лексики в мові в знайомих граматичних формах і структурах.

Підсистема вправ для навчання діалогічного мовлення містить три групи вправ: вправи першого етапу умовно-мовленнєві, рецептивно-репродуктивні; вправи другого етапу – репродуктивні; вправи третього етапу – продуктивні.

Системний підхід у навчанні діалогічного мовлення та комплекс розроблених вправ сприяє покращенню рівня нормативності мовлення студентів та полегшенню набуття студентами вмінь діалогічного мовлення.

Розмаїття специфічних жанрів відкриває широкі можливості для організації навчання іноземного говоріння на початку творчого підходу.

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И УМЕНИЙ АУДИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Чекалова А.А. (Харьков)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Рябих М.В.

В последние годы внимание психологов, психолингвистов и методистов все более привлекает проблема аудирования. Ведется серьезный теоретический поиск в изучении этого сложного процесса. Однако до настоящего времени выход в практику преподавания невелик. Аудирование имеет свою специфику, предполагает наличие навыков и умений, требует специальных приемов и методик.

Аудирование тесно связано с другими видами речевых умений (говорением, чтением и письмом) и имеет с ними как отличительные особенности, так и общие характеристики.

Аудирование – рецептивный вид речевой деятельности; смысловое восприятие устного сообщения. Аудирование состоит из восприятия языковой формы и понимания содержания высказывания. При обучении иностранному языку конечной целью является выработка таких аудитивных умений, при наличии которых не расчленилась бы форма и содержание высказывания. В процессе аудирования следует различать словесное и предметное понимание. Словесное понимание опирается на речевой опыт студентов, предметное – на их жизненный опыт и знание ситуаций общения.

Выделяют четыре основных механизма аудирования: речевой слух, память, вероятностное прогнозирование, артикулирование.

Ввиду сложности аудирования, студентам необходимо формировать навыки и умения аудирования. Для того чтобы данный процесс был эффективным и отвечал современным требованиям, необходима методическая система.

Среди первых, наиболее выделяющихся методов, ориентированных как на репродуктивное, так и рецептивное овладение языком является метод Гарольда Пальмера. Автор считает, что изучение иностранного языка следует начинать с обучения учеников понимать иностранный язык на слух. Этой цели достигают формированием навыков и умений аудирования. Метод Пальмера получил широкое распространение и оказал значительное влияние на становление аудиолингвального и аудиовизуального методов.

В аудиолингвальном методе ключевую роль играет первоначальное отсутствие письменного слова. Благодаря систематической тренировке слуха при восприятии незнакомого текста развиваются навыки и умения аудирования. Очень важно при обучении аудированию слушать материал без опоры на текст, без предварительного чтения. В случае прослушивания заранее прочитанного

материала навыки аудирования развиваются слабо, так как обучаемый уже заведомо знает, что он услышит.

Само название аудиовизуального метода показывает положенные в его основу принципы. Он называется аудиовизуальным, поскольку весь новый материал воспринимается учеником в течение длительного времени на слух (“аудио”), а его значение раскрывается с помощью зрительной невербальной наглядности (“визуальный”).

В методическом плане обучение аудированию – это специально организованная программа действий с текстом, воспринимаемым на слух. Поскольку это внутренняя деятельность, которая не поддается наблюдению, то необходимо постепенно обучать отдельным действиям, являющимся её составляющими компонентами. Эти действия являются объектом целенаправленного формирования и рассматриваются как промежуточные цели обучения аудированию. Достижение промежуточных целей проходит поэтапно. На каждом этапе формируются соответствующие механизмы аудирования речевых единиц разных уровней: 1) словоформ, словосочетаний, фраз, 2) надфразовых единств, 3) целого текста.

Для поэтапного обучения аудированию требуется целостная система упражнений, но в методике не существует единого мнения по вопросу о классификации упражнений, используемых при обучении аудированию. Полезной для совершенствования аудирования следует считать такую тренировку, при которой выполняются достаточно трудные упражнения, но при условии посильности этих трудностей.

Упражнения для формирования речевых навыков аудирования: некоммуникативные, условно-коммуникативные рецептивные и специальные упражнения, направленные на развитие речевых механизмов аудирования (вероятного прогнозирования, внимания, аудитивной памяти, осмысления). Первые – на восприятие звука, терминального тона, лексической единицы, грамматической структуры. Вторые на аудирование сообщений на уровне фразы.

Наиболее эффективным способом формирования навыков и умений аудирования является выполнение условно-коммуникативных и коммуникативных рецептивных упражнений. Упражнения, на овладение умениями предусматривать содержание, выделять главное, находить второстепенные детали, устанавливать причинно-следственные связи, концентрировать внимание на действиях и характеристиках персонажей, прослеживать логическую последовательность событий и придерживаться её при передаче содержания.

МАНІПУЛЯЦІЯ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Черниш Н.С. (Харків)

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Дудоладова О.В.

Сьогодні, коли все більшого значення набувають механізми політичного маніпулювання, мова відіграє ще важливішу роль у політичному житті суспільства, оскільки вона є одним із основних і безпосередніх елементів маніпулятивного процесу. Тому дослідження маніпулятивних можливостей політичної мови, особливостей застосування їх у різних видах політичної комунікації є на сьогодні актуальним і необхідним для глибшого розуміння як нових процесів, що відбуваються в нашому суспільстві, так і тих чинників, які впливають на ефективність політичної комунікації.

Об'єктом дослідження виступають вербальні засоби реалізації маніпулятивних стратегій, а предметом обрано їх прагматичні аспекти.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей маніпуляції громадською думкою за допомогою мовних засобів.

Публіцистичний дискурс за своїм характером спрямований на навіювання, тому враховує систему поглядів потенційного інтерпретатора з метою модифікувати наміри, думки і мотивування дій аудиторії. Цей тип дискурсу має

значний маніпулятивний потенціал, оскільки дає можливість через реалізацію комунікативної та інтерпретаційно-оціночної функції здійснювати приховане управління свідомістю та поведінкою людей у бажаному для суб'єктів влади напрямку.

Маніпуляцію загалом розглядають як вид психологічного впливу, досконале здійснення якого веде до прихованого спонукання в іншій людині намірів, що не збігаються з її актуально існуючими бажаннями [2, с. 69].

Вибір слів і виразів є надзвичайно важливим інструментом влади для структуризації тієї дійсності, про яку йде мова. Отже, під маніпуляцією, услід за Й.А. Стерніним, розуміємо “вплив на людину з метою спонукання її до певної дії (повідомлення інформації, скоєння вчинку, зміни своєї поведінки) несвідомо або всупереч її власному бажанню, думці, наміру” [1, с. 39].

Під мовленнєвим маніпулюванням розуміємо використання для цілей маніпуляції особливостей будови та функціонування мови.

Технологія політичної маніпуляції здійснюється завдяки впровадженню у свідомість під виглядом об'єктивної інформації несправжнього, однак бажаного для окремих груп змісту; впливу на больові точки суспільної свідомості, які спричиняють страх, тривогу, ненависть; реалізації певних прихованих цілей, досягнення яких комунікант пов'язує з підтримкою громадською думкою своєї позиції.

Серед засобів персуазивної комунікації виділяємо стратегії, прийоми та інструменти мовленнєвої маніпуляції (що розрізняються за мовними рівнями).

У результаті аналізу маніпулятивного потенціалу публіцистичного дискурсу, а також політичної пропаганди, наголосимо, що пропаганда виступає однією із форм маніпуляції суспільною свідомістю за допомогою мови. Її ефективність значною мірою залежить від того, наскільки повно в ній використовуються прагматичні можливості мови. Підкреслимо, що організація мовного впливу у пропаганді визначається таким основним завданням: за допомогою цілеспрямованого підбору мовних засобів передати певний смисл, який, поєднуючи в собі інформацію і суб'єктивну оцінку, повинен викликати у

громадськості наперед заданий прагматичний ефект. Особлива увага приділяється аналізу різноманітних прийомів, методів, технік мовного маніпулювання, застосування яких у пропаганді дає можливість чинити вплив на свідомість громадськості, контролювати та направляти її дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стернин И.А. Введение в речевое воздействие / И.А. Стернин. – Воронеж, 2001. – 226 с. 2. Петренко В.В. Особливості функціонування політичної мови як засобу маніпулятивного впливу / Петренко В.В. // Політологічний вісник. – 2002. – № 11. – С. 66-72.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Четверікова Н.Г. (Харків)

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Рябих М.В.

Роль лексики для оволодіння іноземною мовою настільки ж важлива як і роль граматики. Адже саме лексика передає безпосередній зміст предмету мислення в силу своєї номінативної функції, тобто проникає в усі сфери життя, допомагаючи відобразити не тільки реальну дійсність, а й уявну. У живому акті мовлення лексичне і граматичне нерозривні: граматика організовує словник, в результаті чого утворюються одиниці сенсу – основа всякої мовної діяльності.

Володіння словом є найважливішою передумовою говоріння, але в репродуктивних видах мовленнєвої діяльності знання лише значення слова недостатньо; тут не меншу роль виконує володіння зв'язками слова й утворення на їх основі словосполучення. Знати слово значить знати його форми, значення і вживання [1].

Говорячи про форми слова, мають на увазі його звукову форму, без якої неможливо правильно зрозуміти слово зі слуху і адекватно озвучити його самому, а також графічну форму, без якої слово не упізнано при читанні і не зможе бути написано. Якщо у слова є якісь особливості утворення граматичних

форм, то про це також слід повідомити учням вже на стадії ознайомлення щоб уникнути помилок у подальшому використанні даного слова. Що стосується значення, то в англійській мові, як і в будь-якій іншій, слова можуть мати кілька значень. Обсяг полісемантичних слів в англійській мові високий, як ні в жодній іншій. Необхідно знайомити учнів з найбільш частотними з них. Крім значення слова необхідно показати і його конотацію, тобто ті асоціації, які це слово викликає, його соціальний підтекст, що пов'язано з вживанням слова. Саме на цьому етапі можливе формування соціолінгвістичної та соціокультурної компетенцій. Наприклад, у англійців поєднання "13 число, п'ятниця" асоціюється з невдачею, а слова пісні у виконанні А. Миронова "... видно, в понеділок їх мама народила" без перекладу – тлумачення мало про що скажуть європейцям. У слів "*notorius*" і "*famous*" різна конотація, їх взаємозамінність практично неможлива, хоча і те і інше слово пов'язане з поняттям популярності. Говорячи про вживання слова, мають на увазі не тільки його конотацію, але також і управління в реченні. Так, наприклад, слово "to like" можна вживати як з інфінітивними конструкціями "to like to do smth", так і з герундіальними конструкціями "*to like doing smth*", в той час як його синонім "*to enjoy*" вживається виключно з герундієм.

Рогова Г.В. виділяє три компоненти змісту навчання лексиці: лінгвістичний, методологічний і лінгвістичний [2]. Під ЛО (лексичною одиницею) мається на увазі окреме слово, стійке словосполучення, ідіома. Їх необхідний набір для вирішення мовних завдань, обумовлених контекстом діяльності даної вікової групи учнів, і становить лінгвістичний компонент змісту навчання лексиці на конкурентному етапі навчання. Методологічний компонент змісту навчання лексиці включає необхідні роз'яснення, пам'ятки та інструкції з використання словників, форми ведення індивідуальних словників і карток з новою лексикою, про способи реорганізації й систематизації вивченої лексики. Це ті знання і вміння, які дозволяють учневі працювати над лексикою самостійно і незалежно від зовнішніх умов. Психологічний компонент змісту навчання лексиці пов'язаний з проблемою лексичних навичок і вмінь [3].

Професор Р.К. Міньяр-Белоручев визначає сутність лексичної навички як здатність:

- миттєво викликати з довготривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовного завдання;
- включати його в мовний ланцюг.

Рогова Г.В. виділяє наступні задачі перед оволодінням лексикою у зв'язку з видами мовної діяльності, які розвиваються. Для вживання слів в репродуктивних видах МД необхідно:

- знайти слово в пам'яті, а значить воно повинно бути спочатку закладене в пам'ять;
- вимовити його, що передбачає володіння його фонетичною формою;
- включити у поєднання на основі смислової сумісності і відповідно до граматичної норми;
- включити сумісність у реченні, тексті [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова. – М. : АРКТИ–ГЛОССА. – 2000. – 421 с. 2. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г.В. Рогова. – М. : Просвещение. – 1991. – 249 с. 3. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. Базовый курс лекций / Е.Н. Соловова. – М. : Просвещение. – 2002. – 312 с.

ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНИХ НАВИЧОК У УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

Шевцова А.С. (Харків)

Науковий керівник: докт. пед. наук, проф. Костікова І.І.

Метою даної роботи було проаналізувати специфіку формування фонетичних навичок у учнів ЗОШ.

Задачі даної роботи:

- встановити місце фонетичних навичок у системі мовленнєвої компетенції;
- розглянути види фонетичних навичок і їх роль у формуванні комунікативної компетенції;

- проаналізувати методичні підходи до формування фонетичних навичок та можливі складності;
- класифікувати вправи, направлені на формування фонетичних навичок у учнів ЗОШ.

Об'єктом даного дослідження є формування фонетичних навичок у учнів ЗОШ. Предметом даного дослідження є специфіка, процес та методи формування фонетичних навичок у учнів ЗОШ.

При виконанні даної роботи були використані наступні методи:

- теоретико-аналітичний (аналіз наукових джерел);
- описовий (опис фонетичної компетенції як явища);
- структурний (розглядається місце фонетичної компетенції у структурі загальної мовленнєвої компетенції).

Фонетичні навички є основою формування усіх інших видів мовленнєвої компетенції. На їх основі формуються мовленнєві, граматичні, лексичні навички, формується лінгвістична та соціокультурна компетенція.

Фонетичні навички поділяють на ритміко-інтонаційні та слухо-вимовні. Слухо-вимовні та ритміко-інтонаційні фонетичні навички дозволяють здійснювати як рецептивні (аудіювання) так і продуктивні (говоріння) види мовленнєвої діяльності. Слухо-вимовні навички забезпечують вірне розпізнання та артикулювання фонем у процесі усного мовлення, ритміко-інтонаційні – коректне інтонаційне оформлення речень у відповідності до їх мовленнєвих і смислових функцій – питання, заперечення, сумнів, тощо.

Виділяють три методичних підходи до формування фонетичних навичок у учнів ЗОШ: артикуляторний, акустичний та диференційований. Диференційований підхід набув найбільшого поширення, оскільки поєднує у собі досягнення двох інших підходів та мінімізує їх недоліки [2, 5].

При навчанні фонетики методисти виділяють певні групи складностей. До першої групи складностей при формуванні фонетичних навичок відносять ті, які виникають при відтворенні певного звуку. До другої групи – складності, які спостерігаються у відтворенні одного звуку і сполучення звуків у різних

фонетичних умовах. Третю групу складностей становлять складності у вимові опозиції звуків, які виділяють їх якості шляхом протиставлення. Четверту групу складностей становлять ті, які пов'язані з диференціацією звуків, звукосполучень [2, 3].

Виходячи із урахування особливостей рідної мови, також виділяють дві групи складностей: міжмовні та внутрішньомовні.

Розроблена система вправ для формування та вдосконалення фонетичних вправ. Вона включає до себе вправи на імітацію, вправи на підстановку, вправи на розпізнавання, трансформацію, конструктивні, мовленнєві та умовно-мовленнєві вправи [1, 4, 5].

Приклад вправи, направленої на формування фонетичної компетенції:
побудуйте ритміко-інтонаційну структуру вірша:

*There was an Old Person of Dover,
Who rushed through a field of blue Clover;
But some very large bees,
Stung his nose and his knees,
So he very soon went back to Dover.*

ЛІТЕРАТУРА:

1. Hewins Martin. Pronunciation Practice Activities, Cambridge University Press. – _____ р.
2. Иванова Т.В., Сухова И.А. Теория и методика обучения иностранному языку: Базовый курс лекций. Часть II. / Т.В. Иванова, И.А. Сухова. – Уфа: Изд-во БГПУ. – 2008. – 102 с.
3. Рогова Г.В., Верещагина И.Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях / Г.В. Рогова, И.Н. Верещагина. – М.: Просвещение, 1988. – 224 с.
4. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в школе / Г. В. Рогова, Ф. М. Рабинович, Т. Е. Сахарова. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
5. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: пособие для студентов педагогических вузов и учителей / Е.Н. Соловова. – Соловова Е.Н. М.: АСТ: Астрель, 2008. – 238 с.

МЕТАФОРА В МОВІ ТА МИСЛЕННІ

Шептуха А.М. (Харків)

Науковий керівник: викл. Резнік В.О.

З часів, коли Арістотель вперше вказав на сутність метафори як специфічного вміння помічати подібність [2, с. 645], метафора й досі перебуває в центрі уваги дослідників у різних галузях науки та мистецтва: “вивчення метафори традиційне, воно стає все інтенсивнішим і швидко розширюється, охоплює різні області знань – філософію, логіку, психологію, герменевтику, літературознавство, літературну критику, семіотику, риторику, лінгвістичну філософію, різні школи лінгвістики” [1, с. 5]. Оформлення когнітивної науки змістило “центр тяжіння” у вивченні метафори з аналізу її поетичних якостей на вивчення ролі метафори направленої на “мислення, пізнання і свідомість, концептуальні системи” [1, с. 5]. У 20 – 21 ст. загальновизнаним є факт, що “метафора пронизує повсякденне життя, не тільки мову, а й мислення і діяльність” [1, с. 25].

Метафоричність розглядається як невід’ємна якість людського мислення [4, 5, 6]: вся концептуальна система людини “структурована і визначена за допомогою метафори” [5, с. 27], яка “дає нам зрозуміти досить абстрактні чи по своїй природі неструктуровані сутності в термінах більш конкретних чи структурованих сутностей” [6, с. 202].

Концептуальна (когнітивна) метафора (conceptual metaphor) [4, 5, 6] є часткове “розуміння і переживання сутності одного виду в термінах сутності другого виду” [3, с. 27], що базуються на “аналогічному моделюванні більш складного для когніції і найменування через щось більш просте, наочне, доступне для розуміння і засвоєне практично” [3, с. 37].

В концептуальній метафорі відбувається взаємодія двох понятійних сутностей (концептів і цілих концептуальних комплексів, чи доменів) на основі деяких спільних для них ознак [1,4, 5, 6, 29]. В узагальненому вигляді це можна представити у вигляді формули “КОНЦЕПТ / КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ДОМЕН А є КОНЦЕПТ/КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ДОМЕН В” [4, с. 4]. Концепт/ концептуальний домен, який ідентифікують за допомогою метафори, є цільовий концепт / домен

(target concept / domain), або концептуальний референт (conceptual referent). Концепт / концептуальний домен, який використовується для порівняння, є вихідний концепт / домен (source concept / domain), або концептуальний корелят (conceptual correlate). Наприклад:

His diffidence blinded him to the truth that the one book was already influential in modern thinking. (A68 1413)

Because modesty in behaviour is such a high priority. (ACL 1318)

A virtuous woman is a crown to her husband (BCG 3453)

Donald sat beside her, listening with a modesty that seemed sly. (C86 2089)

Modesty has settled on the organ of conviction; where it was never meant to be. (C8V 1806) [7].

Отже, аналогії, які базуються на когнітивній метафорі, дають нам можливість побачити будь-який предмет чи ідею начебто в світі іншого предмету чи ідеї, що дозволяє застосувати знання та досвід, придбаний в одній області, для рішення проблеми в іншій. Іншими словами, когнітивна метафора забезпечує концептуалізацію невивченого об'єкта за аналогією з вже сформованою системою понять.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арутюнова Н.Д. Метафора // Лингвистический энциклопедический словарь/ Н.Д. Арутюнова. – М. : Изд-во Советская энциклопедия, 1990. – С. 296–297.
2. Аристотель. Поэтика / Аристотель: пер. с древнегр. М.Л. Гаспарова // Сочинения в 4-х т. Т. 4. – М.: Мысль, 1983. – 830 с.
3. Никитин М.В. О семантике метафоры / М.В. Никитин // Вопросы языкознания. – 1979. – № 1. – С. 91–102.
4. Kövecses Z. Metaphor. A Practical Introduction / Z. Kövecses. – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 285 p.
5. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : Chicago University Press, 1980. – 242 p.
6. Lakoff G. The Contemporary Theory of Metaphor / G. Lakoff // Metaphor and Thought / Ed. A. Ortony. – New York: Cambridge University Press, 1993. – P. 202–251.
7. The British National Corpus (BNC) [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>.

**ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК
ВЖИВАННЯ ФОРМ СПОСОБУ ТА ЧАСУ
АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА У СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Штангей А.І. (Харків)

Наковий керівник: канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.

Основною метою навчання граматики є розвиток навичок і умінь граматично правильного мовлення. У навчанні граматиці головна трудність – оволодіння способами змінювати форми слів і поєднувати слова в реченні, тобто засвоєння своєрідних дій (навичок).

Граматичні навички є найважливішим компонентом усіх експресивних і рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Оволодіння граматичними мовними навичками англійської мови пов'язане з формуванням іншомовних автоматизованих мовних зв'язків, форми, значення і вживання.

Існують мовленнєві та мовні граматичні навички.

Важливим етапом в роботі над граматиною є вправи. Він пов'язаний з накопиченням мовних засобів і практикою їх використання в різних формах спілкування.

Засвоєння граматичного матеріалу відбувається в ході виконання тренувальних вправ, метою яких є формування в учнів навичок щодо точного відтворення досліджуваного явища в типових для його функціонування мовленнєвих ситуаціях та розвиток їх гнучкості за рахунок варіювання умов спілкування, що вимагають адекватного граматичного оформлення висловлювання.

У методиці прийняті основні типи вправ, спрямованих на розвиток навичок і умінь використання граматики: імітаційні вправи, символи вправи, трансформаційні вправи.

Ситуації для вживання форм способу та часу англійського дієслова можна поділити на звичайні та периферійні. До периферійних ситуацій вживання ми

відносимо такі, які не присутні в підручниках та дуже часто не доводяться до відома учнів та студентів шкіл та вищих навчальних закладів відповідно.

Наприклад, периферійною формою вживання Past Continuous є ситуація коли ми хочемо підкреслити, що дії відбулися протягом тимчасового і обмеженого періоду часу.

Периферійною формою вживання Past Perfect є її використання для опису стану, який існував до попередньої події .

Для Past Perfect Continuous периферійною формою формою є ситуація коли ми хочемо пояснити минулі результати, наприклад, ситуацію або зовнішній вигляд.

Таким чином, ми виділили периферійні форми способу та часу англійського дієслова, які зазвичай не розглядаються у підручниках, та розробили відповідну систему вправ, яка дозволяє нам на практиці формувати граматичні навички форм, способу та часу англійського дієслова у студентів мовних спеціальностей.

Наукове видання

Бакалаврські он-лайн читання

Збірник наукових праць

Випуск 1

Українською, російською, англійською мовами

Відповідальні редактори:

канд. філол. наук, ст. викл. Гридасова О.І.,

канд. філол. наук, доц. Скрипнік І.Ю.

Комп'ютерне верстання:

Баранік К.Ю., Петрова М.К.

За зміст та достовірність фактів, викладених в статтях,
відповідальність несуть автори.

61022, Харків, майдан Свободи 4, Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна
